

**Verslag concept
Commissie Bestuur**

Datum commissievergadering	:	24 augustus 2026
Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. P. Teeuwen
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Leden van de commissie	:	BBB Dhr. V. Valk, dhr. M. Becker
		VVD Mw. M. Poot, dhr. H. Stulemeijer
		GroenLinks Statenleden P. Korzelius
		D66 Dhr. W. van der Heijden
		PvdA Dhr. T. Wallaart
		JA21 Mw. K. Uiterwijk
		CDA Dhr. D. Heijnen, dhr. S. Dijk
		FvD –
		PvdD Mw. M. van Aesch, mw. H. Vonck
		PVV –
		SP Mw. R. Alberts-Oosterbaan, mw. H. Bouhlef-Lascaris dhr. J. Kes
		CU Mw. Y. Buit
		50PLUS Mw. A. van der Helm-Chandansingh, dhr. R. Nijkamp
		Volt Mw. J. Schneemann
		Fractie De – Weerdt
Gedeputeerden	:	Mw. E. Rommel (VVD), dhr. J. Beemsterboer (BBB)
Afwezig:	:	Commissaris van de Koning dhr. A. van Dijk, mevrouw F. Oulad Hadj (PvdA) en de heer G. de Vries (VVD)
<i>(Met bericht van verhindering)</i>		
Notulist	:	Mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 0.a Technische briefing P&C-cyclus
- 5 1 Opening en mededelingen
- 2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
- 2.a Planningsoverzicht
- 3 Inspreekhalftuur

- 10 4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS- en PS-leden
- 5 Rondvraag commissaris van de Koning A. van Dijk
- 6 B-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)
- 6.a Financiën/Control: Oordeelsvormende Notitie Herijking Planning- en controlcyclus
- 7 B-agenda Recreatie
- 15 7.a Afdoeningsvoorstel M113-2024 provinciaal onderzoek binnenlandse dagtoeristen (veegbrief afdoening moties)
- 8 Rondvraag gedeputeerde Rommel
- 9 B-agenda ICT en Data, IPO-bestuur
- 9.a ICT en data: Werk maken van data en AI
- 20 10 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
- 11 B-agenda Economie
- 11.a Economie: agenderingsverzoek C naar B datacenter en water
- 12 Sluiting

1.a Technische briefing P&C–cyclus

25 **1 Opening en mededelingen**

De **voorzitter** opent de vergadering van de commissie Bestuur van 24 augustus 2026 om 13.46 uur en heet alle aanwezigen en belangstellenden van harte welkom.

30 **Mededelingen**

- Er is een quorum vastgesteld.
- Deze vergadering wordt live uitgezonden.
- De spreektijd is vastgesteld op drie uur.
- De voorzitter verzoekt de commissieleden in hun bijdrage rekening te houden met de
35 hoeveelheid vragen. Technische vragen konden vooraf schriftelijk worden gesteld, zodat de discussie in de commissie zich kan toespitsen op de bestuurlijk–politieke aspecten.
- Er is een bericht van verhindering ontvangen van commissaris van de Koning de heer Van Dijk, mevrouw Oulad Hadj (PvdA) en de heer De Vries (VVD).
- Er hebben zich geen insprekers aangemeld voor het inspreekhalfuur, agendapunt 3. Dit
40 agendapunt is vervallen.
- Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend. De agendapunten 5, 8 en 10 zijn daarmee vervallen.

Mededelingen commissie

- 45 Mevrouw **Schneemann** (Volt) meldt dat bij het IPO per 1 september 2026 een nieuwe algemeen directeur aantreedt, de heer Edward Stigter. Zij wenst hem namens Noord–Holland succes.

**2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties– en
toezeggingenlijsten en C–agenda**

50

Lijsten moties en toezeggingen

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vraagt naar de uitvoering van motie 42–2026 over de aangepaste lobbyagenda. Haar concrete vraag is wanneer Provinciale Staten de na de zomer aangekondigde actualisatie ontvangen, zodat duidelijk wordt hoe de motie verder wordt opgevolgd.

55

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de actualisatie voor het einde van het jaar verschijnt. Zij verwacht dat de brief rond november aan Provinciale Staten wordt toegezonden.

- 60 De **voorzitter** constateert dat de agenda, inclusief de C–agenda, de lijsten moties en toezeggingen van 24 augustus 2026, en de verslagen van de commissievergaderingen Bestuur van 15 en 18 juni 2026 ongewijzigd zijn vastgesteld.

2.a Planningsoverzicht

- 65 De **voorzitter** constateert dat de commissie geen opmerkingen heeft over het planningsoverzicht. Deze is ongewijzigd vastgesteld.

3 Inspreekhalfuur

- 70 Er hebben zich voorafgaand aan de vergadering geen insprekers aangemeld. Dit agendapunt is

vervallen.

4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS- en PS-leden

- 75 *Naast terugkoppeling door externe vertegenwoordigers vanuit PS (voor deze commissie betreft het MRA RRK en IPO) geeft het punt ruimte aan GS leden om een korte terugkoppeling te geven over de activiteiten in bijvoorbeeld Europa, verbonden partijen en samenwerkingsverbanden.*

Terugkoppeling externe vertegenwoordiging Provinciale Staten

- 80 De heer **Stulemeijer** (VVD) meldt dat de volgende MRA Raadtafel op 18 september 2026 plaatsvindt. De agenda is nog niet bekend.

5 Rondvraag commissaris van de Koning A. van Dijk

- 85 Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend aan commissaris van de Koning A. van Dijk. Dit agendapunt is vervallen.

6 B-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

6.a Financiën/Control: Oordeelsvormende Notitie Herijking Planning- en controlcyclus

- 90 *Toelichting:*

Onderdeel van de startnotitie financiële kaders is het in samenspraak tussen gedeputeerde Staten en Provinciale Staten herijken van de planning- en controlcyclus. Bij de vaststelling van de startnotitie hebben PS prioriteit gegeven aan deze herijking. De inrichting van de planning- en controlcyclus is de afgelopen jaren binnen Provinciale Staten regelmatig onderwerp van gesprek geweest. Daarbij zijn vragen gesteld over de navolgbaarheid van financiële besluitvorming en de
95 *samenhang tussen de verschillende P&C-producten. Gedeputeerde Staten vragen Provinciale Staten aan de hand van de bijgevoegde oordeelsvormende notitie om een oordeel over de denkrichting voor de herijking van de planning- en controlcyclus.*

- 100 *Behandelveorstel:*

De commissie is gevraagd in commissieverband en met gedeputeerde Financiën het voorstel voor een herijkte P&C cyclus te bespreken.

Eerste termijn commissie

- 105 Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) beoordeelt de herijking vanuit het perspectief van de controlerende rol van Provinciale Staten en de praktische positie van kleinere fracties. Zij waardeert dat Gedeputeerde Staten willen komen tot een overzichtelijkere en beter navolgbare cyclus, die meer aansluit bij de werkwijze van veel gemeenten. Zij herkent dat de drie begrotingswijzigingen inhoudelijk moeilijk van elkaar te onderscheiden waren en dat het
- 110 politieke zwaartepunt daardoor steeds verder naar de kaderbrief verschoof. De voorgestelde verdeling – de voorjaarsnota als integraal bijsturingsmoment voor het lopende jaar en de begroting als centraal kaderstellend document voor het volgende jaar – kan volgens haar meer helderheid brengen.

- 115 Haar steun is echter nadrukkelijk voorzichtig en kritisch. Minder formele besluitmomenten mogen niet betekenen dat Provinciale Staten minder zicht of grip krijgen op de uitvoering, zeker niet bij dossiers die inwoners rechtstreeks raken, zoals wonen en bereikbaarheid. Ook wijst zij op

de belasting voor kleine fracties met beperkte ondersteuning. Een omvangrijke, samengevoegde
120 voorjaarsnota die in juni of juli in korte tijd moet worden beoordeeld, kan de feitelijke
mogelijkheid om zorgvuldig te controleren en alternatieven te formuleren beperken.

Daarom vraagt zij specifiek naar de positie van de actualiteitenbrief. Omdat die brief geen
besluitvormend karakter heeft, vreest zij dat Provinciale Staten in de eerste helft van het jaar
125 vooral informatie ontvangen zonder daadwerkelijk te kunnen sturen. Zij wil weten hoe wordt
voorkomen dat het instrument eenrichtingsverkeer wordt en wie uiteindelijk bepaalt of een
ontwikkeling uitsluitend informerend wordt gemeld of een formeel voorstel en volwaardig
besluitvormingsmoment nodig maakt. Voor 50PLUS hangt de uiteindelijke waardering van de
nieuwe cyclus sterk af van de concrete uitwerking van deze waarborgen.

130 Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) benadert de herijking vanuit de vraag op welk moment Provinciale
Staten daadwerkelijk politieke invloed kunnen uitoefenen. Zij is overwegend positief over de
gekozen richting, omdat de kaderbrief daarmee weer een document wordt waarin de hoofdlijnen
en financiële kaders worden geschetst, in plaats van een feitelijke voorloper van de begroting
135 waarin belangrijke keuzes al grotendeels zijn vastgelegd. In de huidige praktijk lopen fracties bij
de begrotingsbehandeling daardoor geregeld tegen eerder aangebrachte beperkingen aan. JA21
vindt het daarom principieel juist dat de begroting opnieuw het centrale sturings- en
besluitvormingsmoment wordt.

140 Die steun is niet onvoorwaardelijk. Mevrouw Uiterwijk vraagt allereerst of de nieuwe systematiek
voldoende aansluit op de financiële informatie van het Rijk. De mei- en septembercirculaire
kunnen de beschikbare middelen immers aanzienlijk wijzigen. Zij wil weten of die informatie
tijdig en op een politiek bruikbare manier in de cyclus wordt verwerkt, zodat Provinciale Staten
niet pas achteraf met grote financiële verschuivingen worden geconfronteerd.

145 Daarnaast ziet zij een risico in de lange periode tussen de begrotingsbehandeling in oktober of
november en de voorjaarsnota in juni of juli. Als inhoudelijke wijzigingen hoofdzakelijk via de
voorjaarsnota verlopen, zijn er gedurende een groot deel van het jaar weinig formele
mogelijkheden om nieuw beleid toe te voegen of bestaand beleid bij te sturen. De
150 najaarsactualisatie biedt daarvoor volgens haar geen volwaardig alternatief, omdat die vooral
bedoeld is om financieel-technische, autonome en uitvoeringsontwikkelingen te verwerken en
niet om nieuw beleid vast te stellen. Bovendien komt een beoordeling in november of december
laat: het lopende jaar is dan vrijwel afgerond, waardoor de praktische sturingswaarde beperkt kan
zijn.

155 Tot slot plaatst JA21 kanttekeningen bij de actualiteitenbrief. Mevrouw Uiterwijk begrijpt de
behoefte aan een flexibel instrument waarmee Gedeputeerde Staten Provinciale Staten tussentijds
informereren, maar vreest dat de brief zonder formele status gemakkelijk een dode letter kan
worden. Als brieven te vaak verschijnen, bestaat het risico dat zij routinematig worden afgedaan
en niet meer inhoudelijk worden besproken; als zij te weinig verschijnen, ontstaat juist een
160 informatiegat. Ook wanneer het uitsluitend aan Gedeputeerde Staten is om de frequentie en
onderwerpen te bepalen, kan het instrument vooral voldoen aan de formele informatieplicht
zonder Provinciale Staten werkelijk meer invloed te geven. Zij vraagt daarom om een herkenbare
plaats, duidelijke spelregels en een werkbare frequentie, zodat de actualiteitenbrief

165 daadwerkelijk bijdraagt aan informatievoorziening en politieke controle, zonder alsnog een verkapte nieuwe begrotingswijziging te worden.

De heer **Heijnen** (CDA) begint met waardering voor het proces en voor de manier waarop eerdere opmerkingen in het voorstel zijn verwerkt. Hij ziet dat er veel denkwerk in de herijking zit en kan de hoofdlijn goed volgen. Ook de actualiteitenbrief kan volgens hem een bruikbaar instrument
170 worden om tussentijdse ontwikkelingen te agenderen of Provinciale Staten daarover te informeren.

Zijn voornaamste politieke zorg betreft echter de vraag of de begroting werkelijk opnieuw het kaderstellende document kan worden. De politieke discussie is de afgelopen jaren juist naar de
175 kaderbrief – de voorjaarsnota – verschoven, omdat de begroting in de praktijk vaak al zo volledig was ingevuld dat zowel coalitie– als oppositiefracties nauwelijks nog wijzigingen konden realiseren. Formeel konden Provinciale Staten amenderen, maar ieder voorstel leidde onmiddellijk tot de vraag welke andere uitgave moest vervallen. In de kaderbrief bestond meer ruimte om politieke wensen vroegtijdig in te brengen, voordat alle middelen waren verdeeld.

180 Het CDA steunt daarom de verschuiving van het zwaartepunt naar de begroting alleen als daar ook reële politieke ruimte ontstaat. De heer Heijnen vraagt Gedeputeerde Staten niet alleen te bevestigen dat de begroting formeel amendeerbaar is, maar concreet uit te werken hoe Provinciale Staten bij de behandeling nog keuzes kunnen maken. Zonder zo'n praktische ruimte dreigt volgens hem dezelfde situatie terug te keren: een begroting die op papier kaderstellend is, maar politiek nauwelijks nog te beïnvloeden valt.

Mevrouw **Poot** (VVD) spreekt waardering uit voor zowel de inhoud van de herijking als de manier waarop Provinciale Staten bij het proces zijn betrokken. De VVD ziet in de nieuwe cyclus kansen
190 om de financiële besluitvorming transparanter en voorspelbaarder te maken. Een belangrijk doel is dat Provinciale Staten minder vaak worden verrast door financiële ontwikkelingen en beter kunnen overzien op welk moment welke keuzes voorliggen.

Haar eerste politieke punt betreft de gezamenlijke behandeling van jaarstukken, voorjaarsnota en
195 kaderbrief. Die combinatie blijft voor de VVD onwenselijk. De jaarstukken hebben een terugkijkend en controlerend karakter, terwijl de voorjaarsnota en kaderbrief juist gaan over bijsturen en vooruitkijken. Hoewel in de technische briefing is toegelicht dat eerdere behandeling van de jaarstukken organisatorisch ingewikkeld is en met onzekerheden gepaard kan gaan, wil de VVD dat serieus wordt onderzocht wat nodig is om die behandeling naar voren te halen. In het
200 volgende, besluitvormende voorstel moet daarom staan welke stappen nodig zijn, wanneer vervroeging haalbaar is en welke onzekerheden Provinciale Staten dan moeten accepteren.

Haar tweede punt betreft het samenvoegen van de voorjaarsnota en de kaderbrief. De VVD vindt die gedachte interessant, maar benadrukt dat deze wijziging inspanningen vraagt van zowel
205 Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten moeten hun kaderstellende rol goed kunnen vervullen. Gedeputeerde Staten moeten daarvoor in de gecombineerde Voorjaarsnota heldere, strategische kaders aanreiken. Haar bijdrage sluit aan bij de eerdere zorg van de heer Heijnen (CDA): de nieuwe planning–en–controlcyclus werkt alleen als Provinciale Staten bij de begroting daadwerkelijk ruimte houden om politieke keuzes te maken en bij te
210 sturen.

De heer **Wallaart** (PvdA) vraagt hoeveel onzekerheid de VVD aanvaardbaar vindt als Provinciale Staten de jaarrekening eerder behandelen. Tijdens de technische briefing is toegelicht dat verbonden partijen op een eerder moment mogelijk nog geen volledig beeld kunnen leveren.
215 Daardoor zou de jaarrekening meer onzekerheden bevatten.

Mevrouw **Poot** (VVD) noemt dit een terechte vraag, maar kan nog niet aangeven welke mate van onzekerheid voor haar fractie aanvaardbaar is. Zij stelt voor om eerdere jaarrekeningen en de aanlevermomenten van verbonden partijen te onderzoeken. Op basis daarvan kan worden
220 bepaald of de extra onzekerheid bij vervroegde behandeling in de praktijk groot of beperkt is. Haar antwoord sluit daarmee aan op de vraag van de heer Wallaart: de VVD houdt vast aan de wens om de behandeling te vervroegen, maar wil de gevolgen eerst feitelijk laten onderbouwen.

De heer **Valk** (BBB) bouwt daarop voort met de vraag of de jaarstukken eventueel in twee fasen
225 kunnen worden behandeld: eerst het deel waarvoor de provincie zelf rechtstreeks verantwoordelijk is en later de informatie van verbonden partijen.

Mevrouw **Poot** (VVD) betwijfelt of zo'n splitsing juridisch en praktisch mogelijk is, omdat de jaarrekening vermoedelijk als één geheel moet worden vastgesteld. Zij vindt wel dat Provinciale
230 Staten na vaststelling duidelijkheid moeten krijgen over resterende onzekerheden. Daarom vraagt zij op welk later moment die informatie wordt aangevuld, bijvoorbeeld via een actualiteitenbrief, en hoe dit vervolgens formeel in de financiële verantwoording wordt verwerkt.

Mevrouw Poot vraagt Gedeputeerde Staten om bij de volgende behandeling met concrete
235 voorbeelden te verduidelijken wat het samenvoegen van de Voorjaarsnota en de kaderbrief inhoudelijk betekent. Zij wil bijvoorbeeld zien welke onderwerpen nu in de kaderbrief staan, maar straks mogelijk niet meer terugkomen in het gecombineerde document. Zo kunnen Provinciale Staten beter beoordelen welke gevolgen de nieuwe werkwijze heeft voor hun kaderstellende rol.

240 Daarnaast benadrukt mevrouw Poot dat de nieuwe planning-en-controlcyclus na invoering in de praktijk moet worden gevolgd en zo nodig bijgesteld. Zij stelt voor de Rekeningencommissie ieder halfjaar te laten beoordelen hoe de werkwijze functioneert en waar aanpassing nodig is.

Statenlid **Korzelijs** (GroenLinks) is enthousiast over de voorgestelde cyclus. Anders dan fracties
245 die vooral voorzichtig steun uitspreken, ziet hij de herijking als een duidelijke verbetering. Zij biedt volgens hem de mogelijkheid om minder op afzonderlijke technische wijzigingen en meer op hoofdlijnen te sturen. Bovendien sluit de opzet beter aan bij de werkwijze van gemeenten en veel andere provincies, waardoor Noord-Holland niet langer een uitzonderlijke systematiek hanteert.

250 Voor hem is de actualiteitenbrief het meest interessante nieuwe instrument. Uit de technische briefing heeft hij begrepen dat niet alleen Gedeputeerde Staten een brief kunnen sturen, maar dat Provinciale Staten er ook om kunnen vragen wanneer zij aanleiding zien een onderwerp tussentijds te volgen. Dat versterkt volgens hem de politieke bruikbaarheid van het instrument.

255

Hij steunt ook dat het zwaartepunt van de kaderbrief naar de begroting verschuift. Daar verbindt hij wel dezelfde voorwaarde aan als het CDA: de begroting moet open genoeg blijven voor daadwerkelijke politieke beïnvloeding.

260 Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) kan zich vinden in de grote lijnen van het voorstel en vindt het goed dat de cyclus opnieuw wordt doordacht. Haar steun is vooral gericht op een duidelijker onderscheid tussen kaderstelling en concrete besluitvorming. Net als het CDA vraagt zij hoe wordt gewaarborgd dat Provinciale Staten bij de voorjaarsnota en kaderbrief werkelijk over de strategische hoofdlijnen spreken, terwijl bij de begroting nog voldoende ruimte bestaat om
265 concrete wijzigingen aan te brengen.

Daarnaast kijkt zij naar de kwaliteit van het politieke debat. Het samenvoegen van een actualisatie van de lopende begroting met een doorkijk naar komende jaren kan efficiënt zijn, maar brengt het risico mee dat veel verschillende onderwerpen in één omvangrijk debat
270 terechtkomen. Dan kunnen fracties hun afzonderlijke standpunten uitspreken zonder dat een echte gedachtewisseling ontstaat. De ChristenUnie wil daarom dat de inrichting en toelichting van de stukken het onderlinge debat ondersteunen. Een heldere opbouw, expliciete keuzepunten en goede begeleiding moeten eraan bijdragen dat fracties daadwerkelijk op elkaars argumenten reageren en niet alleen hun eigen bijdrage afwerken.

275 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) steunt de richting om de planning-en-controlcyclus overzichtelijker, integraler en democratischer te maken. Zij ziet meerwaarde in het bundelen van beleidskeuzes in de voorjaarsnota, omdat Provinciale Staten daardoor verschillende beleidsvelden in samenhang kunnen afwegen in plaats van verspreid over meerdere technische begrotingswijzigingen. Meer
280 integraliteit kan volgens haar ook meer ruimte geven voor een inhoudelijk politiek debat.

Tegelijkertijd formuleert zij een democratische randvoorwaarde: efficiëntie en minder besluitmomenten mogen niet betekenen dat de invloed van Provinciale Staten afneemt.

285 De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt waarop zij die zorg baseert en of zij daarmee suggereert dat de bestaande cyclus onvoldoende democratisch is.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) verduidelijkt dat haar aanvankelijke bezwaar vooral betrekking had op de actualiteitenbrief. Zij verkeerde eerst in de veronderstelling dat alleen Gedeputeerde Staten
290 het initiatief voor zo'n brief konden nemen. In de technische briefing is echter bevestigd dat ook Provinciale Staten erom kunnen vragen. Die mogelijkheid neemt een belangrijk deel van haar zorg weg, omdat Provinciale Staten dan zelf onderwerpen kunnen agenderen die zij tussentijds willen volgen. Haar oordeel blijft daarom voorzichtig positief: de richting is goed, maar de democratische waarde moet blijken uit de concrete afspraken over initiatief,
295 informatievoorziening en vervolg op de actualiteitenbrief.

De heer **Van der Heijden** (D66) is blij met dit antwoord, omdat uit de inleidende woorden van mevrouw Aesch de indruk werd gewekt dat het huidige proces niet democratisch zou zijn.

300 De heer **Kes** (SP) steunt de voorgestelde werkwijze zonder veel voorbehoud en plaatst de discussie in een bredere bestuurlijke context. Volgens de fractie werkt vrijwel heel bestuurlijk Nederland al met een vergelijkbare cyclus en vormde Noord-Holland met drie

begrotingswijzigingen per jaar eerder een uitzondering. Die herhaalde wijzigingen leidden ertoe dat commissies telkens over afzonderlijke financiële mutaties spraken, waardoor de samenhang en het totale financiële beeld uit zicht konden raken.

De SP ziet juist democratische winst in een beperkt aantal herkenbare momenten met gebundelde producten. Niet ieder Statenlid is financieel-technisch specialist. Een duidelijke structuur rond jaarstukken, voorjaarsnota en begroting maakt het volgens de fractie voor meer leden mogelijk om op hoofdlijnen over beleid en financiën te spreken. Daarmee kan de politieke toegankelijkheid van de financiële cyclus toenemen.

De fractie relativeert tegelijk het gewicht van de gekozen techniek. Of een politieke wens wordt gerealiseerd, hangt uiteindelijk niet af van de naam of volgorde van de documenten, maar van politieke meerderheden en keuzes.

De heer **Van der Heijden** (D66) spreekt uitgesproken steun uit voor de herijking. Hoewel hij zichzelf als een liefhebber van financiële details presenteert, vindt ook hij het winst dat de provincie met minder begrotingswijzigingen gaat werken. Hij waardeert de heldere en vlot geschreven notitie en herkent daarin de punten die Provinciale Staten vóór het reces hebben ingebracht. Zijn fractie wil graag met de nieuwe werkwijze aan de slag en complimenteert zowel de ambtelijke organisatie als Gedeputeerde Staten.

Zijn belangrijkste nuancering is dat een nieuwe cyclus niet uitsluitend door regels en documenten kan worden gerealiseerd. De verandering vraagt ook een andere houding van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Papier kan volgens hem slechts een deel regelen; de bestuurscultuur bepaalt of de systematiek werkt.

De heer **Valk** (BBB) is eveneens positief over de hoofdlijn, maar legt het accent op de praktische uitwerking. Zijn fractie wacht vooral op de handreiking en handleiding voor de actualiteitenbrieven. Daarin moet duidelijk worden wat de kaders zijn. BBB ziet de ontwikkelingen positief tegemoet.

De heer **Wallaart** (PvdA) beschrijft hoe zijn houding gedurende het proces is veranderd. Aanvankelijk had hij moeite met het verdwijnen van de eerste en tweede begrotingswijziging, omdat die regelmatige politieke debatten opleverden en tussentijdse mogelijkheden boden om onderwerpen aan de orde te stellen. Naarmate het voorstel concreter werd, is zijn enthousiasme gegroeid. Vooral de actualiteitenbrief ziet hij als een elegante oplossing voor de lange periode waarin anders weinig formele financiële momenten bestaan.

Hij onderscheidt drie mogelijke invullingen. In de minimale variant sturen Gedeputeerde Staten alleen een brief wanneer zij dat zelf nodig vinden. Dat geeft Provinciale Staten volgens hem te weinig invloed. Aan het andere uiterste staan vaste updates per programma of commissie; daarmee zou de actualiteitenbrief feitelijk een doorstart van de oude begrotingswijzigingen worden. Zijn voorkeur gaat uit naar een tussenvorm waarin Provinciale Staten zelf een beperkt aantal politiek relevante onderwerpen aanwijzen die zij intensief willen volgen. Als voorbeelden noemt hij faunaschade en uitgaven aan natuur, dossiers waarop jaar na jaar financiële en inhoudelijke vragen spelen.

350 De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt of een brief die op vooraf afgesproken momenten verschijnt nog wel een actualiteitenbrief is. Volgens hem moet er steeds een concrete ontwikkeling zijn die de brief rechtvaardigt.

De heer **Wallaart** (PvdA) verduidelijkt dat hun opvattingen dicht bij elkaar liggen. Provinciale Staten kunnen vooraf aangeven welke onderwerpen voor hen politiek gevoelig zijn, maar de
355 feitelijke informatievoorziening blijft gekoppeld aan relevante ontwikkelingen. Zo behouden Provinciale Staten invloed zonder opnieuw een starre periodieke cyclus te creëren.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** memoreert dat de herijking voortkomt uit onvrede over de huidige
360 opeenvolging van begrotingswijzigingen. Bij iedere wijziging werden nieuwe bedragen toegevoegd, terwijl aan het einde van het jaar bleek dat een deel niet kon worden uitgegeven. Daardoor ontstond eerst het beeld van extra financiële ruimte en later van onderbesteding, zonder dat het totaalbeeld helder bleef. De nieuwe cyclus moet zulke schommelingen beter zichtbaar en uitlegbaar maken. Zij benadrukt dat dit geen eenzijdige verandering van
365 Gedeputeerde Staten is: de handreiking en handleiding worden samen met Provinciale Staten opgesteld, in de praktijk getoetst en onder meer in de Rekeningencommissie besproken.

Gedeputeerde Rommel ziet de actualiteitenbrief als een flexibel financieel instrument. De brief kan bijvoorbeeld de gevolgen van de mei- en septembercirculaire duiden op een moment waarop
370 die informatie nog niet in de begroting kon worden verwerkt. Gedeputeerde Staten kunnen onderwerpen aandragen, maar Provinciale Staten kunnen ook aangeven welke dossiers zij actief willen volgen. De precieze afspraken moeten in de handreiking worden vastgelegd. Zij waarschuwt wel dat de actualiteitenbrief niet mag uitgroeien tot een nieuwe reeks periodieke begrotingswijzigingen.

375 Gedeputeerde Rommel gaat vervolgens in op de amendeerbaarheid van de begroting. Gedeputeerde Staten zetten de begroting volgens haar niet formeel dicht; Provinciale Staten stellen de kaders en beschikken over het budgetrecht. Wel moet ieder amendement of iedere motie een deugdelijke dekking hebben. Ongedekte voorstellen hebben in het verleden tot grote
380 uitvoeringsproblemen geleid. Zij kan zich voorstellen dat Gedeputeerde Staten bij de begroting inzicht geven in de financiële ruimte die beschikbaar is zonder dat de schuldquote of andere kaders in gevaar komen. Als die ruimte ontbreekt, moeten Provinciale Staten expliciet bepalen welke bestaande activiteiten zij willen verminderen, uitstellen of beëindigen.

385 De heer **Heijnen** (CDA) houdt gedeputeerde Rommel voor dat juist deze dekkingsvraag de politieke ruimte in eerdere begrotingen beperkte. Bij ieder amendement volgde onmiddellijk de waarschuwing dat elders hetzelfde bedrag moest worden geschrapt en dat een ander beleidsterrein daardoor pijn zou lijden. Dat verklaart volgens hem waarom fracties politieke wensen liever bij de kaderbrief inbrachten, toen nog niet alle middelen waren vastgelegd. Hij
390 vraagt om bij de verdere uitwerking niet alleen formele amendeerbaarheid te garanderen, maar ook praktische flexibiliteit bij de begrotingsbehandeling.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat geld voor nieuwe wensen altijd ergens vandaan moet komen. Zij wil daarom strengere afspraken over dekking. Tegelijkertijd erkent zij dat
395 Gedeputeerde Staten beter vooraf kunnen aangeven welke vrije ruimte bestaat binnen de financiële kaders. Als die ruimte er niet is, moeten Provinciale Staten bezuinigen of prioriteiten

verschuiven. Zij wijst ook op een spanning tussen kaderbrief en begroting: als in de kaderbrief nieuw beleid wordt aangekondigd, maar bij de begroting geen dekking beschikbaar blijkt, moet duidelijk zijn hoe daarmee wordt omgegaan. Daarover zijn volgens haar nadere gezamenlijke afspraken nodig.

De heer **Van der Heijden** (D66) wijst erop dat de begroting aan het begin van de Statenperiode op een hoger aggregatieniveau is ingericht. Daardoor is het voor Statenleden moeilijker geworden om zelf een passende dekking te vinden. Zij zien de financiële ruimte niet altijd op het niveau waarop een amendement moet worden gedekt. D66 wil ongedekte voorstellen voorkomen, maar vraagt daarom om betere informatie en ondersteuning.

De heer **Kes** (SP) vult aan dat financiële ruimte voor een Statenlid vaak moeilijk zichtbaar is, terwijl een bestuurder of financieel specialist wel weet waar die zit. Uit zijn ervaring als raadslid en wethouder blijkt dat een gerichte toelichting soms meer oplevert dan lange schriftelijke correspondentie. Hij vraagt of Staten- en commissieleden in een doelgericht gesprek met financiële deskundigen ondersteuning kunnen krijgen bij het vinden van een juridisch en financieel houdbare dekking.

Gedeputeerde **Rommel** verduidelijkt dat er in feite twee situaties zijn. Ofwel er bestaat ruimte binnen de financiële kaders die Provinciale Staten aan andere prioriteiten kunnen besteden, ofwel een nieuwe wens vraagt om een bezuiniging. In dat tweede geval kunnen Gedeputeerde Staten niet vooraf één potje aanwijzen waaruit ieder voorstel kan worden betaald. Wel kunnen zij onderbesteding en niet-uitvoerbare activiteiten beter inzichtelijk maken. Provinciale Staten kunnen dan bewust besluiten een activiteit uit te stellen of te beëindigen ten gunste van een andere prioriteit. De voorgestelde nieuwe systematiek geeft daarvoor de ruimte.

De heer **Kes** (SP) is het eens met de gedeputeerde. Aanvullend vraagt de heer Kes concreet of gedeputeerde Rommel ruimte wil creëren voor een informatief gesprek tussen een Staten- of commissielid en een financieel deskundige.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat zij de vorm van ondersteuning wil betrekken bij de verdere uitwerking van de handreiking en handleiding. Een een-op-een-contact vindt zij niet vanzelfsprekend, omdat alle fracties gelijke toegang tot informatie moeten hebben. Zij wil daarom eerst samen met de financiële organisatie onderzoeken welke vorm zowel praktisch als gelijkwaardig is en komt daarop terug.

De heer **Valk** (BBB) vraagt hoe de nieuwe cyclus de onderbesteding precies vermindert of beter zichtbaar maakt.

Gedeputeerde **Rommel** licht toe dat late toevoeging van nieuwe middelen in de huidige planning- en controlocyclus een vertekend beeld van onderbesteding kan geven. Wanneer uitvoering in hetzelfde jaar al niet meer haalbaar is, wordt het ontvangen bedrag eerst als financiële meevaller verwerkt en kort daarna als niet-bestede middelen verantwoord. In de voorgestelde cyclus kan de provincie via de actualiteitenbrief meteen melden dat de middelen beschikbaar zijn, maar pas in een volgend jaar worden uitgegeven. Daarmee sluit de informatie beter aan op de feitelijke uitvoeringsplanning en krijgen Provinciale Staten een transparanter beeld van zowel de ontvangst als de besteding van middelen.

445 Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) komt terug op haar oorspronkelijke vraag over de actualiteitenbrief: wie bepaalt dat een onderwerp dat door Provinciale Staten wordt ingebracht of door Gedeputeerde Staten als actualiteit wordt aangedragen, niet alleen informerend wordt behandeld maar een volwaardig besluitvormingsmoment krijgt? Voor haar raakt dit rechtstreeks aan de positie van Provinciale Staten. Zij hebben niet alleen het budgetrecht, maar ook een
450 kaderstellende rol.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat zij die tegenstelling niet herkent. Provinciale Staten houden volgens haar volledig hun budgetrecht én hun kaderstellende rol. De informatievoorziening via de actualiteitenbrief moet juist als wisselwerking tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale
455 Staten worden ingericht. Gedeputeerde Staten zullen veel ontwikkelingen als eerste signaleren, omdat zij vanuit de uitvoering eerder over nieuwe financiële informatie beschikken. Dat betekent echter niet dat zij uitsluitend bepalen waarover Provinciale Staten worden geïnformeerd.

In de handreiking kunnen beide organen vooraf afspraken maken over onderwerpen die in ieder
460 geval in een actualiteitenbrief moeten terugkomen. Daarnaast kunnen Provinciale Staten zelf dossiers aanwijzen die zij politiek zo belangrijk vinden dat zij daarover tussentijds op de hoogte willen blijven. Op verzoek van de VVD zal de gedeputeerde bij de voorjaarsnota een voorbeeld geven van oe dat praktisch kan werken. De Rekeningencommissie kan mede beoordelen of de informatievoorziening in de praktijk voldoende is en of de afspraken moeten worden aangepast.

465 Gedeputeerde Rommel benadrukt daarom dat zij Provinciale Staten geen beperkte restinformatie wil geven. Met de actualiteitenbrief probeert zij juist een volledigere informatiepositie te creëren. Wel blijft het uitgangspunt dat de brief op zichzelf een informerend en financieel instrument is. De precieze inhoud, frequentie en wederzijdse verwachtingen moeten nog gezamenlijk in de
470 handreiking worden uitgewerkt.

Mevrouw **Poot** (VVD) herinnert de gedeputeerde aan haar vraag om inzichtelijk te maken wat nodig is om de jaarstukken eerder te behandelen.

475 Gedeputeerde **Rommel** zegt toe een impactanalyse te maken en deze te delen met de Staten. Daarin wordt opgenomen welke onzekerheden ontstaan als de behandeling wordt vervroegd, welke informatie van verbonden partijen dan nog kan ontbreken en wat de gevolgen zijn voor de controle door de accountant. Zij ziet weinig in het splitsen van de jaarrekening in twee afzonderlijke delen, omdat dit waarschijnlijk niet tot een werkbare versnelling leidt.

480 Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) heeft nog een onbeantwoorde vraag over actualiteitenbrief. Juist omdat de actualiteitenbrief geen besluitvormend karakter heeft, wil zij weten welke sturingsmogelijkheid Provinciale Staten dan nog hebben. Zij vraagt of alle inhoudelijke bijsturing uiteindelijk pas in de voorjaarsnota landt, of dat een tussentijdse
485 actualiteit eerder tot politieke besluitvorming kan leiden.

Gedeputeerde **Rommel** Gedeputeerde Rommel verduidelijkt dat het niet-besluitvormende karakter van de brief niet betekent dat in de eerste helft van het jaar nooit een besluit kan worden genomen. Wanneer uit een gemelde ontwikkeling blijkt dat politieke keuzes nodig zijn,
490 kunnen Gedeputeerde Staten daarvoor op een later moment een afzonderlijk voorstel aan

Provinciale Staten voorleggen. Als de ontwikkeling tevens een wijziging van de begroting vereist, kan buiten de vaste planning-en-controlcyclus alsnog een specifieke begrotingswijziging worden ingediend.

495 De actualiteitenbrief is daarmee de drager van de tussentijdse informatie en eventueel de
aanleiding voor een vervolg, maar niet het besluitvormende document zelf. Volgens
gedeputeerde Rommel lijkt dat op de bestaande praktijk waarin een financieel of beleidsmatig
signaal eerst wordt gedeeld en daarna, als dat nodig is, in een afzonderlijk voorstel wordt
uitgewerkt. De nieuwe cyclus sluit uitzonderlijke besluitvorming dus niet uit; zij voorkomt vooral
500 dat standaard meerdere brede begrotingswijzigingen per jaar worden geprogrammeerd.

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vraagt in tweede termijn hoe de financiële actualiteitenbrief zich
verhoudt tot brede welvaart en milieu-impact. Zij wil weten of het instrument ook kan worden
505 gebruikt om ecologische indicatoren te volgen, zodat Provinciale Staten niet alleen financiële
ontwikkelingen maar ook effecten op natuur en klimaat tussentijds kunnen beoordelen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) handhaaft haar voorzichtig positieve, maar
kritische oordeel. De antwoorden geven meer duidelijkheid, maar voor haar fractie moet de
510 praktische uitwerking nog bewijzen dat Provinciale Staten voldoende grip behouden. De
belangrijkste winst is volgens haar dat Provinciale Staten zelf om een actualiteitenbrief kunnen
vragen.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

515 Gedeputeerde **Rommel** antwoordt mevrouw Van Aesch dat de actualiteitenbrief nadrukkelijk een
financieel instrument blijft. Ecologische indicatoren en andere informatie over brede welvaart
kunnen worden opgevraagd bij de inhoudelijk verantwoordelijke portefeuillehouders en
eventueel in een vergelijkbare rapportagevorm worden uitgewerkt, maar horen niet
vanzelfsprekend thuis in deze financiële brief.

520

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

7 B-agenda Recreatie

525 **7.a Afdoeningsvoorstel M113-2024 provinciaal onderzoek binnenlandse dagtoeristen
(veegbrief afdoening moties)**

Toelichting:

*In zijn vergadering van 2 februari 2026 heeft het Presidium van Provinciale Staten ingestemd met
het voorstel dat er een zogenaamde veegbrief komt voor gezamenlijke afdoening van moties die
door de actualiteit zijn ingehaald en afgedaan kunnen worden. In deze brief van GS wordt een
530 afdoeningsvoorstel gedaan voor motie 113 uit 2024 van CDA en BBB over provinciaal onderzoek
binnenlandse dagtoeristen.*

Behandelveorstel:

De commissie wordt gevraagd of motie M113 uit 2024 als afgedaan kan worden beschouwd.

535

Eerste termijn commissie

De heer **Dijk** (CDA) begint met waardering voor de uitvoering van motie M113–2024. Het CDA is tevreden dat het provinciale dashboard is uitgebreid met gegevens over de bewegingen van binnenlandse dagtoeristen en dat deze informatie direct in de bestaande analysemogelijkheden is opgenomen. Daarmee is een belangrijke informatiebehoefte uit de motie ingevuld.

Voor zijn fractie is echter niet alleen van belang dat de data beschikbaar zijn, maar ook wat Gedeputeerde Staten ermee doen. De heer Dijk wil daarom weten of de analyse in een rapport of andere herkenbare vorm met Provinciale Staten kan worden gedeeld. Daarnaast mist hij in de afdoeningsbrief nog een duidelijke vervolgaanpak. De samenwerking met verschillende partijen is volgens hem goed beschreven, maar nog niet helder is hoe de provincie de bevindingen gebruikt om dagtoerisme en recreanten beter over Noord-Holland te spreiden.

Het CDA koppelt zijn instemming met het afdoen van de motie daarom aan de beantwoording. Als duidelijk wordt waar de analyse beschikbaar is en hoe de beleidsmatige opvolging plaatsvindt, kan de motie volgens de fractie als uitgevoerd worden beschouwd.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) sluit aan bij de vraag van het CDA naar de vervolgaanpak. Ook zij wil weten hoe de nieuwe informatie over dagtoeristen wordt vertaald naar concreet beleid. Daarnaast stelt zij een praktische vraag over de publieksvoorziening: in de eerdere brief stond dat routesinnoordholland.nl in het tweede kwartaal van 2026 zou worden gelanceerd. Zij vraagt of de website inmiddels daadwerkelijk online en beschikbaar is.

Schorsing van 14.40 tot 14.47 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat routesinnoordholland.nl inmiddels online is. Zij verduidelijkt dat geen afzonderlijk onderzoek met een los rapport is uitgevoerd. De beschikbare gegevens zijn uitgebreid en rechtstreeks in het dashboard geplaatst; daarmee is de motie op dat onderdeel uitgevoerd. De vervolgaanpak krijgt volgens haar geen afzonderlijk plan van aanpak, maar wordt inhoudelijk verbonden aan de visie op de routestructuur. Daarin wordt uitgewerkt hoe dagtoeristen en recreanten beter over Noord-Holland kunnen worden gespreid. Gedeputeerde Staten pakken dit samen op met de partners van de Routealliantie.

De heer **Dijk** (CDA) concludeert dat een afzonderlijk plan van aanpak niet nodig is nu de vervolgstappen worden opgenomen in de visie op de routestructuur. Daarmee vindt hij de beantwoording voldoende en kan zijn fractie instemmen met afdoening van de motie.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. Voorts concludeert de voorzitter dat motie M113–2024 als afgedaan kan worden beschouwd.

8 Rondvraag gedeputeerde Rommel

Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend aan gedeputeerde Rommel. Dit agendapunt is vervallen.

9 B-agenda ICT en Data, IPO-bestuur

9.a ICT en data: Werk maken van data en AI

Toelichting

585 *Gedeputeerde Staten stellen de uitgangspunten vast voor verantwoord gebruik van data en artificiële intelligentie (AI) door de provincie Noord-Holland in de periode 2026–2027. Het document beschrijft de waarden, wet- en regelgeving, de inzet van data en AI en de bijbehorende werkwijze. In het voorstel voor de Kaderbrief 2027 is structureel € 743.000 opgenomen voor de noodzakelijke naleving van data- en AI-regelgeving.*

590

Behandelvoorstel:

De commissie is gevraagd in commissieverband en met gedeputeerde, de volgende geformuleerde vragen te bespreken:

- 595 *- Zijn de ingebrachte wensen en denkrichtingen – gedeeld tijdens de bespreking van 21 oktober 2024 – voldoende herkenbaar verwerkt in de vastgestelde uitgangspunten en aanpak?*
- Zijn de gekozen uitgangspunten en aanpak met aandacht voor recente technologische maatschappelijke en overheidsbrede ontwikkelingen, waaronder de Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS) en digitale weerbaarheid en autonomie, naar oordeel van de*
600 *commissie een passend kader voor de periode 2026–2027?*

Eerste termijn commissie

De heer **Wallaart** (PvdA)), die de bijdrage van zijn afwezige fractiegenoot mevrouw Oulad Hadj, overneemt, begint met steun voor de algemene uitgangspunten. Hij vindt het een verstandig
605 kader, maar plaatst de provinciale aanpak nadrukkelijk in de internationale machtsverhoudingen rond technologie. Zijn belangrijkste zorg is de afhankelijkheid van grote, veelal Amerikaanse technologiebedrijven. Hij vraagt hoe de provincie grip houdt op haar eigen data, welke rol Nederlandse of Europese cloudvoorzieningen kunnen spelen en hoe wordt voorkomen dat een leverancier door technische verwevenheid feitelijk onmisbaar wordt.

610

Daarnaast stelt hij een staatsrechtelijke vraag over de behandeling. Omdat het stuk belangrijke uitgangspunten bevat voor het gebruik van data en AI, had hij zich kunnen voorstellen dat het als kaderstellend A-stuk aan Provinciale Staten werd voorgelegd. Hij vraagt waarom Gedeputeerde Staten voor een andere route hebben gekozen.

615

De heer Wallaart kijkt ook naar de praktische werking binnen de organisatie. Mooie waarden hebben volgens hem pas betekenis als medewerkers begrijpen hoe zij die moeten toepassen en zich voldoende ondersteund voelen. Hij vraagt daarom hoe Provinciale Staten tussentijds inzicht krijgen in de ervaringen van medewerkers. Verder vindt hij dat inwoners mogelijk een stem
620 hadden kunnen krijgen, omdat AI invloed kan hebben op dienstverlening en het ontsluiten van provinciale informatie.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt daarop waarover inwoners concreet zouden kunnen participeren. Zonder duidelijke beïnvloedingsruimte wordt participatie volgens hem een recept
625 voor teleurstelling.

De heer **Wallaart** (PvdA) vindt die redenering te beperkt: inwoners kunnen legitieme zorgen of wensen hebben over het gebruik van data bij provinciaal beleid, ook als hun inbreng niet automatisch wordt overgenomen. Voor de PvdA is dit onderwerp bij uitstek een onderwerp om op
630 te laten participeren.

Tot slot vindt hij een evaluatie begin 2028 te laat gezien de snelheid van de ontwikkelingen en vraagt hij om bijvoorbeeld medio 2027 een eerdere tussenrapportage op te stellen.

635 De heer **Valk** (BBB) benadert het onderwerp vanuit de groeiende invloed van data en AI op
beleidsvorming, monitoring en besluitvorming. Zijn fractie steunt het gebruik van betere
gegevens en nieuwe technologie, maar wil voorkomen dat datagedreven werken slechts een
technische legitimatie van bestaand beleid wordt. Als de provincie zegt de werkelijkheid beter te
willen begrijpen, moet zij volgens hem ook bereid zijn aannames en modellen te herzien wanneer
640 nieuwe informatie daar aanleiding toe geeft.

Hij gebruikt het stikstofdossier en het AERIUS-model als concreet voorbeeld. Als nieuwe
metingen of AI-analyses in een gebied een wezenlijk ander, en mogelijk gunstiger, beeld geven
dan het model, rijst de vraag welke informatie leidend is. Hij wil weten wie die afweging maakt en
645 of nieuwe gegevens daadwerkelijk kunnen leiden tot aanpassing van beleid, maatregelen of
eerdere aannames. Voor BBB betekent datagedreven werken juist dat ook onwelgevallige of
afwijkende uitkomsten serieus worden onderzocht.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) waarschuwt dat één nieuwe dataset niet zonder meer de basis voor
650 nieuw beleid kan zijn en dat – ook in het stikstofbeleid – wetenschappelijk onderzoek leidend
moet blijven.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat wetenschap zelf door gegevens wordt gevoed en dat modellen
foutmarges kennen. Zijn punt is niet dat iedere afwijkende meting onmiddellijk beleid moet
655 veranderen, maar dat modellen niet onaantastbaar mogen worden.

Zijn betoog afsluitend vraagt de heer Valk hoe het risiconiveau van AI-toepassingen wordt
bepaald. Een systeem hoeft niet zelfstandig een vergunning te weigeren om grote invloed te
hebben; een AI-analyse kan ook de feitenbasis vormen waarop een ambtenaar of bestuurder
660 besluit. De provincie moet volgens hem daarom niet alleen kijken naar de technische functie van
een toepassing, maar ook naar de mogelijke gevolgen voor inwoners en bedrijven.

De heer Valk vat samen dat zijn fractie positief staat tegenover het gebruik van betere data en
nieuwe technologie. Datagedreven werken betekent voor BBB echter niet dat meer gegevens
665 worden verzameld om bestaand beleid te bevestigen. Nieuwe informatie moet juist aanleiding
kunnen zijn om beleid, aannames en modellen kritisch te beoordelen en zo nodig te herzien.

De heer **Van der Heijden** (D66) kan de hoofdlijn van het voorstel volgen en waardeert dat de
commissie concrete vragen krijgt voorgelegd. Omdat dit stuk geen nieuw bevat, is het niet ter
670 besluitvorming aan de Staten voorgelegd.

Hij plaatst wel een procedurele kanttekening: de uitwerking is later gekomen dan eerder was
aangekondigd. Bij de vorige bespreking in oktober 2024 was de verwachting dat het beleid in
2025 zou worden voorgelegd. Die vertraging maakt het volgens hem extra belangrijk om scherp
675 te kijken naar de wettelijke termijnen.

Zijn inhoudelijke aandachtspunt is de Europese AI-verordening. De volgende fase daarvan is inmiddels ingegaan en vraagt dat overheden tijdig weten welke AI-systemen zij gebruiken, in het bijzonder welke toepassingen als hoog risico gelden. De provincie voert die inventarisatie nog
680 uit. D66 wil daarom de geruststelling dat de organisatie voldoende op koers ligt om vóór de handhaving in 2027 aan alle verplichtingen te voldoen. Als dat niet zo is, moet volgens hem tijdig duidelijk worden welke extra maatregelen nodig zijn.

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) sluit aan vanuit privacy en gegevensbescherming. Zij zegt
685 openlijk geen AI-specialist te zijn, maar stelt een principiële vraag: hoe gesloten is de provinciale AI-omgeving DAAN werkelijk? Omdat de omgeving draait binnen Microsoft en datacenters mogelijk met Amerikaanse wetgeving te maken hebben, ziet zij een mogelijke spanning met de Europese regels waarop de provincie zich beroept. Zij wil weten welke gegevens medewerkers veilig kunnen invoeren, of persoonsgegevens buiten de Europese omgeving terecht kunnen
690 komen en welke waarborgen voorkomen dat provinciale informatie ongecontroleerd wordt verspreid.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) verschuift het debat van veiligheid en efficiëntie naar de ecologische gevolgen van AI. Sinds de vorige bespreking in 2024 is de druk op klimaat en natuur volgens
695 haar verder toegenomen, terwijl de snelle groei van AI leidt tot extra vraag naar elektriciteit, water en datacentercapaciteit. Zij vindt dat het provinciale kader deze keerzijde wel benoemt, maar nog onvoldoende vertaalt in concrete keuzes, grenzen en maatregelen.

Voor haar fractie ontstaat vooral spanning tussen twee onderdelen van het stuk. Enerzijds staat
700 dat AI alleen wordt gebruikt bij duidelijke nut en noodzaak; anderzijds vinden experimenten plaats waarvan de praktische opbrengst nog niet altijd vaststaat. Zonder expliciete afweging dreigt het duurzaamheidsargument volgens haar een algemene intentie te blijven. De provincie kan niet geloofwaardig sturen op klimaatdoelen en tegelijk onbeperkte groei van datagebruik als vanzelfsprekend beschouwen.

705 Zij vraagt daarom hoe Gedeputeerde Staten AI-gebruik afwegen tegen de provinciale duurzaamheidsdoelen, of datareductie als expliciete beleidsrichting kan worden opgenomen en of de provincie bij zwaardere toepassingen zichtbaar motiveert waarom de maatschappelijke opbrengst opweegt tegen de milieu-impact. Ook wil zij dat Provinciale Staten inzicht krijgen in
710 concrete dilemma's en de gemaakte afwegingen, zodat zij niet alleen achteraf algemene cijfers ontvangen maar de beleidskeuzes kunnen controleren.

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) onderschrijft de waarden waarop het kader is gebaseerd en ziet grote kansen om met data en AI problemen van inwoners beter te begrijpen en op te lossen. Haar
715 steun is gekoppeld aan het uitgangspunt van verantwoord gebruik: experimenteren is wenselijk, maar alleen als vooraf duidelijk is welke publieke waarde wordt nagestreefd en hoe risico's worden beheerst. Zij herkent veel van de adviezen die haar fractie bij de eerdere bespreking heeft ingebracht.

720 Haar eerste kanttekening betreft betrouwbaarheid. Accurate, actuele en complete gegevens vormen een noodzakelijke basis, maar garanderen nog niet dat een voorspelling of conclusie juist is. Modellen kunnen verbanden verkeerd interpreteren of relevante context missen. Zij

vraagt of Gedeputeerde Staten dit onderscheid voldoende onderkennen en hoe menselijke controle wordt geborgd.

725

Over publicatie in het algoritmeregister vraagt mevrouw Buit of het voldoende is om daarin alleen hoogrisicotoepassingen op te nemen. Zij stelt voor om ook impactvolle toepassingen met een beperkt risico te registreren. Daarnaast vraagt zij Gedeputeerde Staten toe te zeggen dat in het register zoveel mogelijk wordt beschreven welke data voor een toepassing zijn gebruikt, omdat dit nu niet expliciet in het document staat.

730

Ten slotte verbindt zij digitale weerbaarheid aan leveranciersdiversificatie. De provincie moet volgens haar niet alle functies bij één grote aanbieder onderbrengen. Door verschillende Nederlandse en Europese leveranciers te benutten, kan zij afhankelijkheden verminderen en haar onderhandelingspositie versterken. Zij vraagt of Gedeputeerde Staten bereid zijn die diversificatie expliciet als maatregel aan het kader toe te voegen.

735

De heer **Stulemeijer** (VVD) noemt de notitie een goed en daadkrachtig stuk. De VVD onderschrijft de basisnormen, vooral de heldere verantwoordelijkheidsverdeling: bij het gebruik van data en AI moet duidelijk zijn wie waarvoor verantwoordelijk is. Dat is volgens hem belangrijk voor medewerkers en bestuurders die met deze technologie werken, maar niet altijd alle technische kennis hebben.

740

Hij wijst erop dat wereldwijd een technologische wedloop plaatsvindt waarin duizenden miljarden worden geïnvesteerd en enkele grote, vooral Amerikaanse technologiebedrijven veel invloed naar zich toetrekken. AI moet volgens de VVD een ondersteunend middel blijven. Als systemen steeds meer taken en keuzes overnemen, dreigt de mens afhankelijk en ondergeschikt te worden. De provincie opereert daardoor in een complex en risicovol speelveld waarin zij kritisch moet blijven en zelf de regie moet houden.

745

750

De heer Stulemeijer vraagt of het stappenplan realistisch is, nu vóór eind 2026 al verschillende acties moeten zijn afgerond en de provincie voor onderdelen afhankelijk is van derden. Hij steunt het in kaart brengen van risico's en verantwoordelijkheden. Naast de voordelen van data en AI wijst hij op desinformatie, deepfakes en digitale kwetsbaarheid. Hij vraagt of de provincie haar beveiliging door hackers laat testen.

755

Tot slot steunt de VVD het streven om minder afhankelijk te worden van grote Amerikaanse technologiebedrijven en een Nederlandse of Europese cloudomgeving te ontwikkelen. Dat kan volgens hem wel betekenen dat ook Europese datacenters nodig zijn, boven op de bestaande capaciteit.

760

De heer **Heijnen** (CDA) houdt zijn bijdrage kort. De wereld van AI verandert snel. Daarom vindt hij het passend dat het kader een looptijd van twee jaar heeft en daarna opnieuw wordt geactualiseerd. Het CDA beoordeelt de notitie als een goed stuk en heeft geen aanvullende vragen of opmerkingen.

765

Mevrouw **Schneemann** (Volt) begint met een compliment. Volt is positief over de koers en over de inzet om Europees in te kopen, omdat dit de digitale autonomie versterkt. Zij wijst erop dat ook andere provincies hiermee bezig zijn, waaronder Zuid-Holland met een actieplan voor Europese

770 providers. Zij vraagt of Noord-Holland met andere provincies overlegt om gezamenlijk op te trekken.

Haar eerste aandachtspunt is urgentie. De ontwikkelingen gaan zo snel dat de eerste terugkoppeling volgens Volt te lang op zich laat wachten. Een wendbaar kader vraagt ook om
775 tijdige betrokkenheid van Provinciale Staten. Zij vraagt wat nodig is om de uitvoering te versnellen en Provinciale Staten sneller bij de ontwikkelingen te betrekken.

Daarnaast wil Volt dat data en AI niet alleen de provinciale organisatie ondersteunen, maar ook direct bijdragen aan oplossingen voor inwoners en ondernemers. Mevrouw Schneemann noemt
780 het werkbezoek aan het bedrijventerrein in Zwaagdijk, waar ondernemers met netcongestie te maken hebben. Zij vraagt hoe de provincie in zulke situaties met data of AI een faciliterende rol kan spelen en of daarvoor snel met toepassingen of pilots kan worden gestart.

Mevrouw Schneemann benadrukt verder het belang van de menselijke maat en transparantie.
785 Hoogrisicotoeepassingen kunnen grote gevolgen hebben voor inwoners. Daarom wil zij dat Provinciale Staten vooraf worden geïnformeerd wanneer zo'n toepassing wordt ingezet.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt wat zij onder 'vooraf' verstaat en of een collegestuk voldoende is voordat de toepassing wordt gebruikt.

790 Mevrouw **Schneemann** (Volt) antwoordt dat volgens haar kan worden volstaan met een C-stuk. Provinciale Staten hoeven niet over iedere toepassing mee te besluiten, maar moeten hun controlerende verantwoordelijkheid wel kunnen uitoefenen.

795 Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) zegt dat zij persoonlijk terughoudend is over AI, maar erkent dat de provincie zich tot de huidige AI-revolutie moet verhouden. Zij ziet in de notitie goede stappen, maar heeft nog vragen en zorgen.

800 Zo mist zij concrete criteria voor de kwalificatie 'impactvol'. Een toepassing kan voor de provinciale bedrijfsvoering of voor inwoners grote gevolgen hebben, zonder dat dit direct uit de algemene categorieën van de Europese AI-verordening blijkt. Zij vraagt daarom om een provinciale impactanalyse.

805 JA21 vindt menselijke controle belangrijk, maar waarschuwt dat die niet mag worden tot een geautomatiseerd accorderingsproces waarin medewerkers slechts een vinkje zetten. Daarvoor is een zorgvuldig geborgd proces nodig. Ook mist mevrouw Uiterwijk een duidelijke procedure voor situaties waarin AI fouten maakt, inclusief herstel en mogelijke aansprakelijkheid.

810 Over DAAN vraagt zij waarop de kwalificatie 'veilige omgeving' is gebaseerd en of duidelijk is welke modellen daarachter zitten. Bij het Dataplein wil zij weten hoe wordt voorkomen dat fouten uit afzonderlijke processen zich na samenvoeging door andere processen verspreiden.

Tot slot vraagt zij hoe de provincie de snelle ontwikkeling kan bijhouden. Omdat besluitvorming door Provinciale Staten tijd kost, vraagt zij of het nodig is nu al in de meerjarenbegroting
815 financiële ruimte op te nemen, zodat Gedeputeerde Staten voldoende armslag hebben om tijdig bij te sturen.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) onderschrijft het belang van heldere uitgangspunten voor data en AI. Van de zes waarden spreekt vooral eerlijkheid haar aan: het voorkomen van discriminatie en onbedoelde vooringenomenheid. Zij waarschuwt dat algoritmen bijvoorbeeld leeftijdsdiscriminatie kunnen versterken wanneer informatie en besluitvorming vooral worden afgestemd op digitaal vaardige inwoners. Dit risico wordt volgens haar in de notitie nog onvoldoende concreet benoemd.

Daarnaast vraagt zij hoe wendbaar het kader is bij ontwikkelingen die sneller gaan dan de beleidscyclus van twee jaar. Zij ondersteunt de gefaseerde aanpak om minder afhankelijk te worden van grote leveranciers, maar wil weten hoe Gedeputeerde Staten tussentijds kunnen bijsturen als nieuwe toepassingen of risico's zich eerder voordoen.

Mevrouw Van der Helm vraagt daarom naar het concrete tijdpad en naar de voortgangsrapportages die Provinciale Staten vóór het eindrapport in het eerste kwartaal van 2028 ontvangen.

Met deze aandachtspunten kan 50PLUS zich in de hoofdlijnen van het uitgangspuntendocument vinden.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** noemt de vragen scherp en passend bij de zoektocht van de provincie naar een verantwoorde omgang met een technologie die zich zeer snel ontwikkelt. De notitie vormt volgens hem het begin van een structurele aanpak. Hij bedankt de commissie voor de complimenten en geeft die door aan de medewerkers die het stuk hebben opgesteld.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt bij interruptie of bij het schrijven van de notitie AI is gebruikt, omdat een vermelding daarvan ontbreekt.

De ambtelijke ondersteuning bevestigt dat AI af en toe is ingezet om informatie te controleren en teksten aan te scherpen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat de heer **Van der Heijden** (D66) een terecht punt maakt dat dit volgens de eigen richtlijn vermeld had moeten worden en voegt die vermelding mondeling toe.

Op de vraag van de PvdA waarom de notitie geen A-stuk is, antwoordt gedeputeerde **Beemsterboer** dat zij voortvloeit uit landelijke en Europese wet- en regelgeving en volgens Gedeputeerde Staten geen nieuwe kaderstellende besluitvorming vraagt.

Er is geen inwonersparticipatie georganiseerd, omdat het stuk vooral de interne werkwijze beschrijft en niet direct over een concreet besluit voor inwoners gaat. Bij ambtelijke, bestuurlijke en politieke besluitvorming blijft de mens centraal staan.

Over de afhankelijkheid van grote technologiebedrijven zegt gedeputeerde Beemsterboer dat de provincie eigenaar en beheerder van haar data wil blijven. Leveranciers faciliteren het gebruik, maar nemen de gegevens niet over. Daardoor moet de provincie na een aanbesteding of contractwisseling over haar data kunnen blijven beschikken en zo nodig van leverancier kunnen

865 wisselen. Volledige onafhankelijkheid is niet haalbaar, maar deze werkwijze moet de afhankelijkheid wel beperken.

De heer **Valk** (BBB) vraagt wat er met provinciale data gebeurt als een datacenter of leverancier failliet gaat.

870 Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat in het beleid en de contracten wordt geborgd dat de data onder alle omstandigheden eigendom van de provincie blijven.

875 Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) wijst erop dat eigendommen bij een faillissement soms onder de curator vallen en vraagt hoe dit juridisch voor data is geregeld.

Gedeputeerde **Beemsterboer** kan die technische vraag niet volledig mondeling beantwoorden en zegt een schriftelijke toelichting toe over de contractuele borging van eigendom en toegang.

880 Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt in de toelichting ook bescherming tegen hackers en datalekken mee te nemen, omdat ook daar de provincie een verantwoordelijkheid heeft.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt aanvullend hoe de provincie uitvoering geeft aan de nieuwe cybersecuritywet.

885 Gedeputeerde **Beemsterboer** zegt toe beide punten hierin mee te nemen.

890 De heer Wallaart had gevraagd waarom de evaluatie pas begin 2028 volgt. Gedeputeerde Beemsterboer erkent dat dit voor AI ver weg is en zegt toe jaarlijks een korte update over data en AI te geven. De ontwikkelingen zijn volgens hem groot genoeg om Provinciale Staten ieder jaar over de voortgang te informeren.

895 In antwoord op de BBB licht gedeputeerde Beemsterboer toe dat nieuwe gegevens inderdaad aanleiding kunnen geven om een model aan te passen. Als gegevens afwijken van de best beschikbare wetenschappelijke informatie waarop een model is gebaseerd, kan het verantwoordelijke kennisinstituut het model herzien – zoals AERIUS, dat het RIVM periodiek actualiseert op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten. Hij verwijst daarbij naar een eerdere correctie voor stikstof uit zee en sluit niet uit dat toekomstige actualisaties opnieuw tot aanscherping of wijziging leiden.

900 Volgens gedeputeerde Beemsterboer kunnen nieuwe data ook gevolgen hebben voor beleid. Zij leiden echter niet automatisch tot een beleidswijziging. Een model blijft een hulpmiddel en neemt de bestuurlijke of politieke afweging niet over. Deskundigen moeten de kwaliteit en betekenis van de gegevens beoordelen, waarna mensen verantwoordelijk blijven voor advies en besluitvorming. Daarmee reageert hij zowel op de wens van BBB om modellen herzienbaar te houden als op de waarschuwing van Volt dat één nieuwe dataset niet zonder meer wetenschappelijk onderbouwd beleid terzijde kan schuiven.

De gedeputeerde erkent daarnaast dat de menselijke maat belangrijker wordt naarmate analyses complexer en minder eenvoudig te doorgronden zijn. De provincie moet kunnen uitleggen hoe

910 een advies tot stand is gekomen en welke gevolgen het gebruik van data of AI heeft voor inwoners.

Op de vraag van D66 over de Europese AI-verordening erkent gedeputeerde Beemsterboer dat de notitie later is voorgelegd dan eerder was voorzien. Bij de bespreking in 2024 was aangekondigd dat het beleid in 2025 zou komen. Door de financiële afweging bij de Kadernota 2026 en het niet beschikbaar stellen van het gevraagde budget heeft de uitwerking vertraging opgelopen. De inhoudelijke waarden en uitgangspunten zijn volgens hem in die periode echter overeind gebleven.

920 Voor de huidige verplichtingen uit de Europese AI-verordening heeft de provincie de bekende AI-systemen in beeld en is zij volgens de gedeputeerde in control. Dat geldt voor DAAN en voor andere toepassingen waarvan de provincie weet dat zij AI gebruiken. De grootste opgave is volgens hem niet alleen het inventariseren van afzonderlijk aangeschafte AI-systemen, maar vooral het herkennen van AI-functionaliteiten die via bestaande contracten, softwarepakketten en leveranciers de organisatie binnenkomen. Hij noemt als voorbeelden digitale hulpfuncties die leveranciers aan bestaande diensten toevoegen en toekomstige toepassingen die voor een groot deel door AI worden aangestuurd.

De provincie zet deze inventarisatie daarom richting 2027 voort. Doel is tijdig vast te stellen welke toepassingen in gebruik zijn, welke daarvan als hoog risico gelden en welke aanvullende maatregelen de Europese AI-verordening verlangt. Gedeputeerde Beemsterboer noemt het geruststellend dat de provincie op dit moment grip lijkt te hebben op de bekende systemen, maar benadrukt dat de snelle technologische ontwikkeling vraagt om voortdurende actualisering van het overzicht.

935 Over DAAN licht de ambtelijke ondersteuning toe dat de provincies met Microsoft hebben afgesproken op Europese servers te werken. DAAN draait binnen de afgeschermdde omgeving van de provincie Noord-Holland en communiceert niet met publieke modellen zoals ChatGPT. Geüploade documenten en vragen blijven binnen de Europese omgeving. Cybersecurity, gegevensbescherming en privacy worden daarop gecontroleerd.

Op de vragen van mevrouw Van Aesch (Partij voor de Dieren) over de milieu-impact zegt gedeputeerde Beemsterboer dat medewerkers binnen DAAN uit verschillende taalmodellen kunnen kiezen. Een model als Mistral gebruikt voor vergelijkbare vragen minder energie. Medewerkers worden daarom gevraagd bewust te beoordelen welk model nodig is. Hij erkent daarnaast dat de groei van AI leidt tot een vrijwel onbeperkte vraag naar energie en datacentercapaciteit. Dat bredere vraagstuk wordt ook binnen het provinciale datacenterbeleid behandeld.

945 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vindt dit antwoord aanvankelijk onvoldoende. Zij had gevraagd om inzicht in de milieu-impact en in de afweging om wel of niet gericht met AI te experimenteren.

Gedeputeerde **Beemsterboer** erkent dat hij die vraag niet volledig had beantwoord. Hij zegt toe de provinciale inzet en de klimaatimpact mee te nemen in de jaarlijkse rapportage.

955

Aan mevrouw Buit (ChristenUnie) antwoordt gedeputeerde Beemsterboer dat accurate, actuele en complete data geen garantie op een juiste uitkomst geven. Daarom blijft menselijke beoordeling onderdeel van het proces.

960 De provincie brengt alle risico's in beeld, maar behandelt hoogrisicotoepassingen als eerste omdat de Europese regelgeving daarvoor aanvullende maatregelen verlangt. De gedeputeerde zegt toe toepassingen met een hoog risico vooraf met een collegestuk (C-stuk) aan Provinciale Staten te melden.

965 AI-gebruik moet volgens de geldende richtlijn worden vermeld.

Over leveranciersdiversificatie zegt de gedeputeerde dat de provincie door zeggenschap over de eigen data gemakkelijker met verschillende leveranciers kan werken en van leverancier kan wisselen. Europese producten zijn volgens hem niet altijd gelijkwaardig in kwaliteit of praktische
970 toepasbaarheid.

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) vraagt of dit feitelijk betekent dat Gedeputeerde Staten niet willen diversifiëren.

975 Gedeputeerde **Beemsterboer** verduidelijkt dat het antwoord wel degelijk ja is: door het benutten van de eigen data kan de provincie meerdere leveranciers benutten en Europese alternatieven serieus overwegen, maar moet er ook rekening worden houden met de technische kwaliteit.

Gedeputeerde Beemsterboer verwacht in reactie op de VVD dat de stappen in het plan tot eind
980 2027 haalbaar zijn, al kunnen nieuwe ontwikkelingen het proces ingewikkelder maken.

De provincie laat haar digitale beveiliging testen, onder meer door hackers.

In reactie op Volt gaat gedeputeerde Beemsterboer eerst in op de samenwerking met andere
985 provincies en Europese leveranciers. Hij deelt het belang van digitale autonomie en zegt dat Noord-Holland dit onderwerp ook in interprovinciaal verband bespreekt. Binnen het Interprovinciaal Overleg wordt met capaciteit van de provincies gewerkt aan gezamenlijke vraagstukken rond data, AI en Europese providers. Tegelijkertijd blijft de provincie afhankelijk van de kwaliteit en beschikbaarheid van alternatieven. De inzet is daarom om de eigen data
990 zoveel mogelijk zelf te beheren, zodat Noord-Holland gemakkelijker met meerdere leveranciers kan werken en waar mogelijk Europese oplossingen kan benutten.

Op de vraag van Volt naar urgentie en snellere betrokkenheid van Provinciale Staten erkent gedeputeerde Beemsterboer dat de ontwikkelingen zeer snel gaan. Hij verwijst naar zijn eerdere
995 toezegging om niet te wachten tot de evaluatie in 2028, maar jaarlijks een korte voortgangsrapportage te geven. Daarmee kunnen Provinciale Staten de ontwikkeling van toepassingen, risico's en regelgeving eerder volgen. De gedeputeerde verwacht dat de acties uit het plan tot eind 2027 haalbaar zijn, al kunnen nieuwe technologische ontwikkelingen de uitvoering tussentijds ingewikkelder maken.

1000

Vervolgens reageert gedeputeerde Beemsterboer op de oproep om data en AI niet alleen intern, maar ook zichtbaar voor inwoners en ondernemers in te zetten. Hij licht toe dat AI binnen de

provincie al dagelijkse praktijk is: medewerkers gebruiken DAAN in de beveiligde provinciale omgeving om onderdelen van hun werk sneller en beter uit te voeren. Volgens hem profiteren
1005 inwoners en ondernemers daar indirect van, omdat de provincie vragen en opgaven efficiënter kan behandelen. De toepassing bevindt zich daarmee niet uitsluitend meer in de experimentele fase; voor verschillende werkzaamheden is AI al een ondersteunend instrument.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) verduidelijkt dat haar vraag niet gaat over AI als intern hulpmiddel
1010 voor provinciale medewerkers, maar over een actievare, naar buiten gerichte rol van de provincie. Noord-Holland beschikt over veel gegevens die mogelijk kunnen helpen bij concrete maatschappelijke vraagstukken. Zij noemt opnieuw netcongestie op bedrijventerreinen: als de provincie relevante data beschikbaar stelt of slim combineert, kunnen ondernemers mogelijk beter samenwerken aan oplossingen. Zij vraagt of Gedeputeerde Staten dit soort toepassingen
1015 willen verkennen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat hij de bedoeling van mevrouw Schneemann nu beter begrijpt en het punt terecht vindt. Tegelijkertijd waarschuwt hij dat het delen van provinciale gegevens juridisch, technisch of beleidsmatig niet altijd toegestaan, mogelijk of wenselijk is. Ook
1020 kan openbaarmaking soms strijdig zijn met provinciale belangen of de bescherming van betrokken partijen. Hij sluit een externe toepassing of pilot daarom niet uit, maar kan tijdens deze vergadering niet toezeggen dat die er komt. Eerst moet volgens hem per vraagstuk worden beoordeeld welke data beschikbaar zijn, of die mogen worden gedeeld en welke rol de provincie kan vervullen.

1025 Gedeputeerde Beemsterboer reageert op de vraag hoe de provincie het hoge ontwikkelingstempo kan bijhouden. Hij geeft een terughoudend antwoord: hij heeft niet de illusie dat de overheid, of zelfs de meeste bedrijven, alle ontwikkelingen volledig kunnen volgen. De modellen en toepassingen veranderen daarvoor te snel. De provincie probeert daarom zo wendbaar mogelijk
1030 te blijven, de bekende systemen en verplichtingen in beeld te houden en Provinciale Staten jaarlijks te informeren. Die jaarlijkse bespreking biedt een vast moment om nieuwe risico's, toepassingen en wettelijke eisen opnieuw te beoordelen.

1035 Op de vraag van mevrouw Uiterwijk (JA21) naar de criteria voor de kwalificatie 'impactvol' antwoordt gedeputeerde Beemsterboer dat de provincie aansluit bij de Europese AI-verordening, maar daarnaast een eigen provinciale invulling hanteert. Hij kan die criteria tijdens de vergadering niet nader toelichten en zegt toe hier schriftelijk op terug te komen.

1040 Op de vraag van JA21 naar fouten in AI-processen antwoordt gedeputeerde Beemsterboer dat AI binnen de provincie een hulpmiddel blijft en dat medewerkers altijd onderdeel zijn van het proces. Een AI-uitkomst leidt volgens hem niet zelfstandig tot een besluit: mensen beoordelen de informatie en blijven verantwoordelijk voor de ambtelijke, bestuurlijke en politieke afweging. Die menselijke controle moet een deel van de mogelijke fouten ondervangen. Hij benadrukt tegelijk dat ook mensen niet feilloos zijn en dat fouten daarom niet volledig kunnen worden uitgesloten.

1045 Gedeputeerde Beemsterboer reageert op de waarschuwing van mevrouw Van der Helm (50PLUS) voor leeftijdsdiscriminatie en andere vormen van onbedoelde vooringenomenheid. Hij onderschrijft dat eerlijkheid en het voorkomen van discriminatie wezenlijke uitgangspunten zijn voor het provinciale gebruik van data en AI. Juist daarom is eerlijkheid als een van de

1050 kernwaarden in de notitie opgenomen. AI-toepassingen moeten volgens hem zo worden gebruikt dat bepaalde groepen inwoners niet onbedoeld worden benadeeld. Hij gaat in zijn mondelinge antwoord niet nader in op het concrete voorbeeld van dienstverlening die vooral op digitaal vaardige inwoners is afgestemd en benoemt geen afzonderlijke maatregel specifiek tegen leeftijdsdiscriminatie.

1055

Op de vraag van 50PLUS hoe wendbaar het kader is bij snelle ontwikkelingen, sluit gedeputeerde Beemsterboer aan bij zijn eerdere antwoord aan JA21. De provincie probeert volgens hem zo wendbaar mogelijk te blijven, maar hij kan niet garanderen dat het kader iedere technologische ontwikkeling direct bijhoudt. De jaarlijkse bespreking met Provinciale Staten moet daarom een terugkerend moment worden om nieuwe toepassingen, risico's en mogelijke vormen van discriminatie opnieuw te beoordelen.

1060

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) vraagt in een vervolgvraag naar het concrete tijdspad richting het eindrapport in het eerste kwartaal van 2028. Zij wil vooral weten op welke momenten Provinciale Staten tussentijds worden geïnformeerd.

1065

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de stappen tot en met eind 2027 in de notitie zijn opgenomen. Voor de politieke terugkoppeling verwijst hij naar zijn eerdere toezegging: Provinciale Staten ontvangen jaarlijks een voortgangsrapportage over data en AI. Het eerstvolgende moment is ongeveer twaalf maanden na deze bespreking. Daarmee wordt de voortgang niet pas bij het eindrapport in 2028 besproken.

1070

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vraagt in tweede termijn vooraf meer inzicht in de afweging tussen een zwaarder en een lichter AI-model. Zij wil weten wat Gedeputeerde Staten verstaan onder 'duidelijke nut en noodzaak' en waarom in een concrete situatie voor een energie-intensiever model wordt gekozen.

1075

De heer **Van der Heijden** (D66) waarschuwt dat een zware individuele verantwoordingsplicht medewerkers kan verleiden om op een privéapparaat een publiek model te gebruiken, waardoor juist grotere beveiligingsrisico's ontstaan.

1080

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) verduidelijkt dat zij geen verantwoording per afzonderlijke vraag verlangt, maar inzicht in de beleidsmatige afweging van nut en noodzaak.

1085

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of er protocollen klaarliggen voor de mogelijkheid dat zeer geavanceerde AI-modellen zelfstandig uit een afgeschermd omgeving ontsnappen.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de provincie het gebruik van de beveiligde omgeving DAAN laagdrempelig wil houden. Medewerkers krijgen de instructie eerst te beoordelen of AI nodig is en bij een eenvoudige vraag een energiezuiniger model, zoals Mistral, te kiezen. De uiteindelijke professionele afweging blijft bij de medewerker.

1090

1095 Gedeputeerde Beemsterboer antwoordt op de inbreng van mevrouw Schneemann (Vlt) dat dit een zeer recente ontwikkeling is en dat de provincie daarvoor nog geen specifieke protocollen heeft. De vraag onderstreept volgens hem wel dat de organisatie dit actief moet blijven volgen.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

1100

10 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

Voorafgaand aan de vergadering zijn er geen rondvragen ingediend aan gedeputeerde Beemsterboer. Dit agendapunt is vervallen.

1105

11 B-agenda Economie

11.a Economie: agenderingsverzoek C naar B datacenter en water

Toelichting:

1110 *De ChristenUnie heeft een ingekomen brief geagendeerd in verband met het waterverbruik van het datacenter en het watertekort in de provincie. De fractie heeft een aantal vragen aan de commissie en aan GS geformuleerd.*

Behandelveorstel:

1115 *De commissie is gevraagd de gestelde vragen in commissieverband en met de gedeputeerde te bespreken.*

De heer **Wallaart** (PvdA) maakt voorafgaand aan de inhoudelijke bespreking een punt van orde. Hij benadrukt dat zijn fractie graag over datacenters en de provinciale datacenterstrategie spreekt en dat de ChristenUnie het recht heeft om de ingekomen brief te agenderen.

1120 Tegelijkertijd voelt hij ongemak, omdat de omgevingsvergunning voor dit specifieke datacenter volgens hem op dat moment ter inzage ligt. Hij wil voorkomen dat de commissie de indruk wekt zich uit te spreken over de individuele vergunning of vooruit te lopen op de formele vergunningprocedure.

1125 De **voorzitter** bevestigt dat dit agendapunt een inhoudelijke bespreking is en geen besluitvorming over de individuele vergunning. Fracties kunnen hun politieke opvattingen over het watergebruik van datacenters, de provinciale strategie en de beschikbare instrumenten naar voren brengen, maar de commissie neemt geen besluit over de lopende vergunningprocedure.

1130 De heer **Wallaart** (PvdA) geeft aan dat deze afbakening zijn bezwaar wegneemt.

De **voorzitter** sluit het punt van orde af en geeft vervolgens mevrouw Buit het woord voor de inleiding op het agendaverzoek.

1135 *Eerste termijn commissie*

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) leidt het debat in tegen de achtergrond van een uitzonderlijk droge zomer. In Noord-Holland volgde het ene droogtebericht op het andere en op 10 augustus werd volgens haar zelfs een droogterecord bereikt. Tegelijkertijd verschenen berichten over het geplande datacenter van Equinox in Amsterdam, dat naar verwachting jaarlijks ongeveer 1
1140 miljard liter drinkwater zou gebruiken om de servers te koelen. Voor de ChristenUnie maakt deze

combinatie duidelijk dat het watergebruik van datacenters niet los kan worden gezien van de toenemende druk op de drinkwatervoorziening.

1145 Mevrouw Buit wil daarom niet alleen het concrete project bespreken, maar ook de bredere belangenafweging. Datacenters ondersteunen de digitalisering en hebben een economische functie, maar zijn tegelijk grootverbruikers van water en elektriciteit. Zij vraagt de andere fracties hoe zij deze belangen wegen nu water steeds schaarser wordt. Ook wil zij weten welke plaats het geplande datacenter inneemt binnen de provinciale datacenterstrategie, waarin duurzaam watergebruik juist als een van de vestigingsvoorwaarden is opgenomen.

1150 Aan Gedeputeerde Staten stelt mevrouw Buit drie samenhangende vragen. Zij vraagt allereerst hoe het geplande watergebruik van Equinox zich verhoudt tot de duurzame vestigingsvoorwaarden uit de datacenterstrategie. Vervolgens wil zij weten welke mogelijkheden de provincie heeft om een vergunning te weigeren of anderszins te beïnvloeden wanneer sprake is van inefficiënt watergebruik. Als die mogelijkheden ontbreken, vraagt zij om een reflectie op de praktische waarde van de provinciale instrumenten. Tot slot wil zij weten welke gevolgen het datacenter heeft voor het elektriciteitsnet en welke consequenties Gedeputeerde Staten daaraan verbinden.

1160 Mevrouw Buit plaatst het agenderingsverzoek nadrukkelijk in een breder traject. De ChristenUnie werkt aan een initiatiefvoorstel over de toenemende waterschaarste in Noord-Holland en nodigt andere fracties uit om daarover mee te denken. Daarmee wil zij voorkomen dat de discussie beperkt blijft tot één datacenter en toewerken naar structurele keuzes over waterbesparing, verdeling en prioritering.

1165 De heer **Valk** (BBB) steunt het verzoek van de ChristenUnie om het onderwerp inhoudelijk te bespreken. Hij vindt de zorgen over het watergebruik van datacenters in het algemeen terecht, vooral omdat de vraag naar koelwater juist op warme en droge dagen groot is. Op die momenten staat de beschikbaarheid van water al onder druk. Voor BBB gaat het debat daarom niet alleen over de vraag of het genoemde verbruik hoog of laag is, maar vooral over de technische en bestuurlijke norm die de provincie aan nieuwe datacenters stelt.

1175 De heer Valk vraagt welke koeltechniek de provincie van een nieuw datacenter mag verwachten en wanneer een techniek als best beschikbare techniek geldt. Hij verwijst naar de provinciale datacenterstrategie 2025–2027, waarin nieuwere technieken zoals liquid cooling worden genoemd. Volgens de strategie kan deze techniek het watergebruik verminderen of mogelijk volledig wegnemen. Bovendien ontstaat restwarmte van een hogere temperatuur, waardoor die warmte beter kan worden benut.

1180 Voor BBB ligt daar een principiële vraag. De best beschikbare techniek mag volgens de heer Valk niet primair worden bepaald door wat binnen de sector economisch gebruikelijk of aantrekkelijk is. De winstgevendheid van een techniek mag niet leidend zijn. De provincie moet volgens hem watergebruik, energiegebruik, waterkwaliteit en de mogelijkheid om restwarmte daadwerkelijk opnieuw te benutten in samenhang beoordelen, met de laagst mogelijke ecologische voetafdruk als uitgangspunt. Als een technisch beschikbare koeltechniek aanzienlijk minder drinkwater gebruikt en beter bruikbare restwarmte oplevert, wil hij van Gedeputeerde Staten weten waarom

die techniek niet als best beschikbare techniek wordt verlangd. Daarom steunt de fractie de bespreking van dit onderwerp.

1190 De heer **Wallaart** (PvdA) vraagt welk moment BBB bepalend vindt voor de best beschikbare techniek: het moment waarop de vergunning wordt aangevraagd of het moment waarop daarover wordt besloten. Tussen beide momenten kunnen meerdere jaren liggen, waarin een techniek verder kan zijn ontwikkeld.

1195 De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat in de provinciale verordening staat dat bedrijven de best beschikbare techniek moeten gebruiken. Wat hem betreft geldt dat in ieder geval voor nieuwe datacenters. Ook bestaande datacenters zouden volgens hem moeten verduurzamen wanneer betere technieken beschikbaar komen. Hij vergelijkt dit met energiebesparende verplichtingen voor het midden- en kleinbedrijf: maatregelen die zich binnen een bepaalde periode terugverdienen, moeten daar worden uitgevoerd. Vanuit die lijn vindt hij het redelijk dat ook van datacenters wordt verlangd dat zij beschikbare technieken toepassen om het watergebruik terug te dringen.

1205 De heer **Wallaart** (PvdA) sluit zich grotendeels aan bij de woorden van de heer Valk. Hij waardeert dat de ChristenUnie niet alleen dit concrete project agendeert, maar ook werkt aan een breder initiatief over droogte. In dat bredere onderzoek wil hij ook aandacht voor de waterbehoefte van kernenergie. Hij wijst erop dat tijdens de droge zomer verschillende kerncentrales zijn stilgelegd vanwege een tekort aan koelwater. Volgens hem hoort ook die energieoptie kritisch te worden beoordeeld op de gevolgen voor waterbeschikbaarheid.

1210 De heer **Valk** (BBB) vraagt of de PvdA dan wel positief staat tegenover gesmoltenzoutreactoren, omdat die volgens hem niet dezelfde koelwaterbehoefte hebben.

1215 De heer **Wallaart** (PvdA) antwoordt dat hij recent een innovatief bedrijf op dit terrein heeft bezocht. Hij ziet interessante mogelijkheden, onder meer om bestaand radioactief afval verder te benutten. Tegelijkertijd benadrukt hij dat de techniek nog toekomstmuziek is. Hij steunt verder onderzoek, maar koppelt daar geen conclusie aan over de toepasbaarheid op korte termijn. Vanuit de PvdA geeft hij de voorkeur aan het verder benutten van bestaand afval boven nieuwe uraniumwinning.

1220 De heer **Van der Heijden** (D66) maakt duidelijk dat zijn fractie niet bij voorbaat tegen datacenters is. Na het lezen van het artikel over dit specifieke project is hij echter geschrokken van de hoeveelheid water die het datacenter wil gebruiken, juist omdat Provinciale Staten de datacenterstrategie recent hebben herijkt. Hij vraagt of de huidige strategie op deze aanvraag van toepassing is en of de daarin opgenomen voorwaarden nog kunnen leiden tot een lager watergebruik.

1230 Daarnaast wijst de heer Van der Heijden op de bredere beoordeling van datacenters. Hij heeft begrepen dat in Amsterdam inmiddels meer duidelijkheid bestaat over de geplande woningbouw en de commerciële invulling van de plint van het gebouw. Ook verwijst hij naar een opiniebijdrage waarin wordt gepleit om datacenters niet alleen afzonderlijk te beoordelen, maar mede te kijken naar hun toegevoegde waarde voor de economie. In die benadering kan D66 zich vinden.

1235 Mevrouw **Alberts–Oosterbaan** (SP) opent haar bijdrage met een verwijzing naar een stuk dat
gedeputeerde Rommel op 1 juli liet publiceren over de groeiende vraag naar datacenters en de
noodzaak om daarin zorgvuldige keuzes te maken. Volgens haar hebben eerdere sprekers vooral
stilgestaan bij de toekomstige ontwikkeling van datacenters. Zij wil daarnaast weten hoe
1240 de kop van Noord–Holland voor de landbouw een sproeiverbod werd aangekondigd, vroeg zij
zich af of ook is overwogen om datacenters tijdelijk minder water te laten gebruiken of stil te
zetten. Zij weet niet of de hoeveelheden rechtstreeks vergelijkbaar zijn, maar wil wel weten welke
afweging toen is gemaakt en of beperking van datacenters de landbouw mogelijk meer ruimte
had kunnen geven.

1245 Daarnaast vraagt mevrouw Alberts–Oosterbaan naar de ongeveer twintig datacenters die volgens
de provinciale informatie nog in ontwikkeling zijn. Bij de eerste bespreking van de
datacenterstrategie werd volgens haar gezegd dat al lopende projecten nog konden doorgaan. Zij
wil daarom weten of alle genoemde projecten vóór de vaststelling van de strategie zijn gestart of
1250 dat daarna nog nieuwe vergunningaanvragen zijn toegevoegd. Als het aantal lopende projecten
steeds opschuift, vreest zij dat de strategie vooral de peildatum verplaatst en de feitelijke komst
van nieuwe datacenters niet begrenst.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) sluit zich grotendeels aan bij de vragen van mevrouw Alberts–
1255 Oosterbaan (SP). Zij wijst erop dat nog tien tot vijftien datacenters op stapel zouden staan, terwijl
het gezamenlijke beslag op water en energie groot is. Vooral het in het debat genoemde
jaarlijkse gebruik van ongeveer 1 miljard liter drinkwater door dit project vindt haar fractie
onaanvaardbaar. Schaars drinkwater mag volgens haar niet worden gebruikt voor de koeling van
grote commerciële technologiebedrijven, zeker niet wanneer boeren hun akkers niet kunnen
1260 besproeien, sportverenigingen geen water mogen gebruiken en de natuur onder druk staat.
De Partij voor de Dieren pleit daarom voor een stop op nieuwe datacenters en, voor zover
juridisch mogelijk, ook op projecten die nog in de pijplijn zitten. Mevrouw Van Aesch geeft
voorrang aan woningen, scholen, natuur en de energietransitie boven de uitbreidingswensen van
grote commerciële technologiebedrijven.

1265 Vervolgens vraagt mevrouw Van Aesch hoe het watergebruik van dit project zich verhoudt tot de
aangescherpte provinciale datacenterstrategie. Zij verwijst naar de Water Usage Effectiveness
(WUE) en stelt dat voor dit project een hogere waarde wordt genoemd dan de waarde die volgens
haar vanaf 2025 als uitgangspunt geldt. De vraag is welke betekenis de provinciale eisen hebben
1270 als een project met een hoge WUE en een zeer groot drinkwatergebruik toch kan doorgaan.

Zij verbindt dit aan het provinciale verbod op hyperscale–datacenters en vraagt wat de strategie
in de praktijk waard is als een project met dit watergebruik niet kan worden tegengehouden.
Daarom verzoekt zij Gedeputeerde Staten te onderzoeken welke juridische mogelijkheden
1275 bestaan om dit specifieke project te stoppen.

Ook wil mevrouw Van Aesch weten of de maatschappelijke kosten en baten in beeld zijn
gebracht. Zij noemt daarbij onder meer waterschaarste, het mogelijke uitkopen van bedrijven en
de bredere gevolgen voor de omgeving.

1280

- 1285 Tot slot vraagt zij of de datacenterstrategie een operationeel crisisplan bevat voor droogte en waterschaarste, waarin staat wanneer een datacenter het watergebruik moet beperken of afschakelen. De landelijke verdringingsreeks biedt volgens haar mogelijk onvoldoende houvast, omdat die vooral ziet op grond- en oppervlaktewater, terwijl veel datacenters drinkwater gebruiken. Zij vraagt of deze mogelijke leemte in de provinciale strategie kan worden ondervangen.
- 1290 De heer **Stulemeijer** (VVD) maakt zich ernstig zorgen over het gebruik van schaars en kostbaar drinkwater door datacenters. De droge maanden hebben volgens hem laten zien wat er kan gebeuren als water onbeperkt wordt gebruikt. Hij pleit daarom voor brede regelgeving die verspilling tegengaat. Oppervlaktewater en grondwater kunnen volgens hem mogelijk als alternatief dienen, waarbij datacenters zelf verantwoordelijk worden voor de benodigde zuivering.
- 1295 Bij het concrete Equinox-project plaatst de heer Stulemeijer een bestuurlijke kanttekening. De vergunningverlening lijkt volgens hem vooral bij de gemeente Amsterdam te liggen. Hij vraagt daarom welke rol en bevoegdheden de provincie in dit dossier nog heeft.
- 1300 De heer **Dijk** (CDA) bedankt de ChristenUnie voor het agenderen van het onderwerp. Het CDA deelt de zorgen over het grote gebruik van water en energie door datacenters. Die zorgen worden versterkt door de beperkte ruimte op het Noord-Hollandse elektriciteitsnet en de toenemende waterschaarste door droogte.
- 1305 De heer Dijk vraagt daarnaast om duidelijkheid over de procedurele status van het project. In verschillende mediaberichten lijkt de vergunningverlening al te zijn afgerond, terwijl in de commissie wordt gezegd dat de vergunning nog ter inzage ligt. Hij wil van gedeputeerde Rommel horen wat de actuele stand van zaken is. Ook vraagt hij hoe de bouw van dit datacenter zich verhoudt tot de provinciale inzet op duurzaam watergebruik.
- 1310 Mevrouw **Schneemann** (Volt) bedankt de ChristenUnie voor het agenderen en stelt dat ook haar fractie serieuze vragen heeft over de hoeveelheid water die voor de koeling nodig is. Volgens Volt moet niet alleen naar het totale jaarverbruik worden gekeken, maar juist ook naar het piekgebruik tijdens warme en droge perioden, wanneer de druk op de watervoorziening het grootst is.
- 1315 Mevrouw Schneemann wijst erop dat de provinciale richtlijn geen harde grens bevat waarmee zonder meer kan worden vastgesteld dat het project in strijd is met de datacenterstrategie. Juist omdat vergelijkbare vragen vaker terugkeren, vraagt zij of de strategie nog scherp genoeg is en duidelijk genoeg afbakt welke ontwikkelingen er wel en niet binnen passen. Voor dit project vindt zij in ieder geval dat het watergebruik zoveel mogelijk moet worden beperkt en dat de volgorde van de waterladder moet worden gevolgd.
- 1320 Mevrouw Schneemann wijst erop dat de genoemde Water Usage Effectiveness (WUE) voor Volt reden tot zorg is. Tegelijkertijd wil zij precies blijven over de juridische en beleidsmatige betekenis van deze waarde. De provinciale datacenterstrategie bevat volgens haar geen harde WUE-grens. Daarom kan op basis van de genoemde WUE niet zonder meer worden geconcludeerd dat het project in strijd is met de datacenterstrategie.
- 1325

- 1330 Juist dat ontbreken van een harde grens roept bij mevrouw Schneemann een bredere vraag op. Discussies over watergebruik en de toepassing van de datacenterstrategie keren volgens haar regelmatig terug. Zij vraagt daarom of de strategie nog scherp genoeg is en voldoende duidelijk afbakt welke ontwikkelingen er wel en niet binnen passen. Voor dit specifieke datacenter staat voor Volt in ieder geval vast dat het watergebruik zoveel mogelijk moet worden beperkt. Ook moet de volgorde van de waterladder worden gevolgd.
- 1335 Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) stelt dat de provincie een voorwaarde uit haar eigen datacenterstrategie ook daadwerkelijk moet kunnen waarmaken. Als duurzaam watergebruik als vestigingsvoorwaarde geldt, moet die voorwaarde volgens haar betekenis hebben in een concreet project. Tijdens een crisis moet de leveringszekerheid van drinkwater
- 1340 voor huishoudens voorrang krijgen boven commercieel watergebruik. Zij vraagt hoe Gedeputeerde Staten die belangenafweging maken. Als de strategie geen juridische grond biedt om in te grijpen, moet volgens haar worden onderzocht hoe bruikbaar de strategie is en of herijking nodig is.
- 1345 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*
Gedeputeerde **Rommel** begint met de formele en juridische positie. De provincie kan de vergunning voor dit datacenter niet weigeren. De aanvraag is in 2022 ingediend, vóór de huidige provinciale datacenterstrategie en vóór het moratorium van de gemeente Amsterdam. De beoordeling vindt daarom plaats binnen het toen geldende wettelijke kader. Zij benadrukt daarnaast dat de keuze voor
- 1350 een koelmethode niet los kan worden gezien van de lokale omstandigheden, het ontwerp van het gebouw en de beschikbare ruimte.
- De omgevingsdienst toetst bij de vergunningverlening of de gekozen koeltechniek als best beschikbare techniek kwalificeert en of de waterladder zorgvuldig is doorlopen. De initiatiefnemer
- 1355 moet onderbouwen dat alternatieve waterbronnen of koelmethoden op deze locatie niet voldoende bruikbaar zijn. Dat is in dit geval ook gebeurd. De duurzame vestigingsvoorwaarden uit de provinciale datacenterstrategie zijn bovenwettelijk. Zij vormen daardoor geen zelfstandige weigeringsgrond, maar verplichten initiatiefnemers en gemeenten wel om afwijkingen inhoudelijk te motiveren. Ook hier toetst de OD op bij de vergunningverlening. Volgens gedeputeerde Rommel
- 1360 hebben deze voorwaarden in de praktijk betekenis, omdat zij leiden tot serieuze gesprekken en toetsing over elektriciteitsgebruik, watergebruik en verduurzaming.
- Op de vraag van de ChristenUnie naar het elektriciteitsnet antwoordt gedeputeerde Rommel dat 9 MW is gecontracteerd. Daarom komt er ook maar één toren. De provincie heeft geen invloed op dit
- 1365 bestaande contract. Verdere uitbreiding is afhankelijk van de toekomstige netcapaciteit. Zij plaatst daarbij een belangrijke technische nuance, ook in reactie op de zorgen van Partij voor de Dieren: water- en energiegebruik zijn vaak communicerende vaten. Een koeltechniek die minder water gebruikt, kan meer elektriciteit vragen, terwijl netcongestie juist een belangrijk provinciaal knelpunt is. Datacenters die naast luchtkoeling compressiekoeling toepassen, gebruiken volgens haar minder
- 1370 water, maar vragen meer elektriciteit. Andersom kan meer inzet van water de elektriciteitsvraag voor koeling verminderen. Zij voegt daaraan toe dat iedere megawatt elektriciteit die een datacenter gebruikt uiteindelijk ook weer moet worden gekoeld.

- 1375 De heer **Valk** (BBB) plaatst daartegenover dat liquid cooling restwarmte van een hogere temperatuur kan opleveren. Daardoor kan de warmte beter elders worden benut en hoeft het extra energiegebruik niet uitsluitend als verlies te worden gezien. Hij vraagt gedeputeerde Rommel om bij de beoordeling niet alleen het directe water- en elektriciteitsgebruik te betrekken, maar ook de mogelijke energiewinst door hergebruik van restwarmte.
- 1380 Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de mogelijkheden om restwarmte te benutten per locatie en type datacenter verschillen. Ook bij andere koeltechnieken kan warmte beschikbaar blijven voor hergebruik. De omgevingsdienst moet daarom niet één techniek in abstracto beoordelen, maar de totale combinatie van watergebruik, elektriciteitsvraag, ruimtelijke inpassing en de bruikbaarheid van restwarmte op de concrete locatie. Zij komt later in haar beantwoording nog
- 1385 terug op de specifieke toepassingsmogelijkheden van liquid cooling.
- Het vestigingsbeleid van Amsterdam verlangt dat datacenters intensief en gestapeld worden gebouwd. Daardoor is op deze locatie relatief weinig dakoppervlak beschikbaar en kan minder regenwater worden opgevangen. Volgens de technische informatie passen bepaalde alternatieve
- 1390 koelinstallaties daarom niet in het ontwerp. Gedeputeerde Rommel presenteert dit nadrukkelijk als een locatiespecifieke beperking, niet als een algemene conclusie dat zulke technieken bij andere datacenters niet mogelijk zijn. De omgevingsdienst betreft deze omstandigheden bij de beoordeling van de best beschikbare techniek.
- 1395 Voor één toren is ongeveer 274 miljoen liter drinkwater per jaar voorzien. Gedeputeerde Rommel vergelijkt dit met het jaarlijkse gebruik van ongeveer 5.300 inwoners. In het debat is daarnaast ongeveer 1 miljard liter genoemd voor een bredere of volledige ontwikkeling. Gedeputeerde Rommel voegt daaraan toe dat Waternet met zakelijke grootverbruikers afspraken maakt over efficiënt watergebruik. In de leveringscontracten wordt volgens haar vastgelegd dat voortdurend
- 1400 moet worden gekeken naar waterbesparende maatregelen en naar mogelijkheden om het gebruik verder te beperken. Waternet beslist niet over de vestiging van een datacenter, maar heeft dus wel een rol bij de voorwaarden waaronder drinkwater wordt geleverd. Deze afspraken nemen de bredere zorgen over toekomstige drinkwaterschaarste niet weg, maar zijn volgens haar een bestaand instrument om bedrijfsmatig gebruik te verduurzamen.
- 1405 Gedeputeerde Rommel plaatst de discussie daarnaast in het bredere provinciale ruimtelijke beleid. In de ontwerp-Omgevingsvisie doet de provincie uitspraken over Europese autonomie en digitale soevereiniteit. Datacenters zijn nodig voor dataopslag en digitale toepassingen, maar vragen tegelijk om een afweging van watergebruik, elektriciteitsvraag en ruimtelijke inpassing. Zij
- 1410 benadrukt dat het voor de provincie nog lastig is om op die samenhang zelfstandig te sturen. Daarvoor zijn ook landelijke kaders en instrumenten nodig. Het Rijk heeft recent eveneens een datacenterstrategie opgesteld. Volgens gedeputeerde Rommel moet de provincie daarom binnen haar eigen bevoegdheden keuzes maken, terwijl zij voor aanvullende sturingsmogelijkheden mede afhankelijk blijft van het Rijk.
- 1415 Op de vraag van mevrouw Alberts-Oosterbaan (SP) of tijdens het sproeiverbod is overwogen datacenters tijdelijk te beperken, maakt gedeputeerde Rommel onderscheid tussen lage rivier- en slootstanden en de beschikbaarheid van drinkwater. Volgens haar hield het acute sproeiverbod voor de landbouw niet rechtstreeks verband met het drinkwatergebruik van datacenters. Wel

1420 deelt zij de bredere zorg dat drinkwater op termijn schaarser wordt en dat gebruik daarom kritischer moet worden beoordeeld.

Gedeputeerde Rommel verduidelijkt dat de provincie geen algemeen verbod op datacenters kent. De strategie stuurt op clustering, bevat een verbod op hyperscales en stelt bovenwettelijke
1425 duurzame vestigingsvoorwaarden. De betreffende aanvraag is volgens haar aan die voorwaarden getoetst en de exploitant heeft gemotiveerd waarom voor deze koeltechniek is gekozen. Op de vraag van de SP of alle ongeveer twintig genoemde projecten van vóór de strategie dateren, geeft zij geen afzonderlijk en volledig antwoord. Dat punt blijft in deze bespreking daarom open.

1430 Op de oproep van de heer Stulemeijer (VVD) tot strengere regels voor drinkwatergebruik antwoordt gedeputeerde Rommel dat eerst moet worden onderzocht of de provincie daarvoor bevoegd is. Waterbedrijven werken al aan vermindering van drinkwatergebruik voor bedrijfsmatige processen en nemen in leveringscontracten afspraken op over efficiënt gebruik en besparing. Gedeputeerde Staten onderzoeken daarnaast of meer provinciale sturing mogelijk is.

1435 Daarbij kijken zij ook naar ontwikkelingen die uit meerdere gebouwen bestaan en gezamenlijk mogelijk de omvang of effecten van een hyperscale benaderen. Voor aanvullende wettelijke mogelijkheden is volgens haar ook inzet van het Rijk nodig.

Op de vragen van Volt en 50PLUS of de datacenterstrategie nog scherp en bruikbaar genoeg is, antwoordt gedeputeerde Rommel dat Noord-Holland met de strategie en de bovenwettelijke
1440 vestigingsvoorwaarden nadrukkelijk voorop heeft gelopen. De voorwaarden hebben volgens haar aantoonbaar effect, omdat initiatiefnemers hun keuzes moeten onderbouwen en in gesprek moeten over verduurzaming. Zij erkent tegelijk dat de huidige instrumenten niet in alle gevallen een harde juridische grond bieden om in te grijpen. Gedeputeerde Staten onderzoeken daarom of
1445 aanvullende sturing nodig en mogelijk is. De provincie agendeert dit ook via het Interprovinciaal Overleg en in gesprekken met het Rijk.

Over liquid cooling voegt gedeputeerde Rommel toe dat deze techniek vooral wordt toegepast bij installaties met een hoge vermogensdichtheid, waarvan er in Nederland relatief weinig zijn. De
1450 techniek kan bovendien meer elektriciteit vragen. Juist omdat netcongestie een knelpunt is, kan liquid cooling volgens haar niet zonder meer als beste oplossing voor iedere locatie worden aangemerkt. De beoordeling blijft daarom technisch en locatiespecifiek.

De **voorzitter** wijst de commissie op de uitnodiging van Microsoft voor een werkbezoek op 28
1455 september. De uitnodiging staat in iBabs en commissieleden kunnen zich daarvoor aanmelden. Hij verwacht dat tijdens dit bezoek verder over dit thema kan worden gesproken.

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) concludeert in tweede termijn dat de praktische waarde van de
1460 strategie kwetsbaar is als een initiatiefnemer met een goede motivering van de duurzame vestigingsvoorwaarden in de datacenterstrategie kan afwijken. In haar ogen roept dat de vraag op wat de strategie in een concreet geval daadwerkelijk afdwingt. Zij vindt het daarom nodig om zowel de inhoud van de datacenterstrategie als de beschikbare juridische instrumenten opnieuw tegen het licht te houden. Uit de beantwoording begrijpt zij dat Gedeputeerde Staten bereid zijn
1465 te onderzoeken of een aanscherping of andere verbeteringsslag mogelijk is. Zij houdt het

onderwerp daarmee nadrukkelijk open voor vervolg, mede in samenhang met het aangekondigde initiatiefvoorstel of een tweeminutendebat.

1470 De heer **Valk** (BBB) vraagt vervolgens concreet of Provinciale Staten de omgevingsverordening kunnen aanscherpen om waterbesparing, nieuwe koeltechnieken en innovatie sterker af te dwingen. Zijn vraag sluit aan bij zijn eerdere zorg dat bedrijven weinig prikkel hebben om te innoveren zolang zij drinkwater kunnen blijven gebruiken.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

1475 Gedeputeerde **Rommel** zegt toe schriftelijk terug te komen op de mogelijkheden binnen de omgevingsverordening. Zij verwerpt wel de conclusie dat innovatie stilstaat of dat de strategie geen waarde heeft. Op andere locaties, zoals bij Microsoft, worden volgens haar technieken toegepast waarbij geen drinkwater nodig is. Dat dit op de huidige locatie niet mogelijk wordt geacht, hangt samen met de specifieke ruimtelijke en technische omstandigheden. De strategie is
1480 volgens haar wel degelijk toegepast: de omgevingsdienst toetst aan de voorwaarden en de afwijking van een voorkeursoplossing moet stevig worden onderbouwd. De vraag welke aanvullende bevoegdheden de provincie nog kan ontwikkelen, blijft onderwerp van onderzoek.

1485 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) kondigt aan dat haar fractie een tweeminutendebat en een motie overweegt. De inzet is om duidelijker inzicht te krijgen in de mogelijkheden om de datacenterstrategie aan te scherpen.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

1490 **12 Sluiting**

De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 16.40 uur.

Sluiting om 16.40 uur.